UNDRR
UN Office for Disaster Risk Reduction

LINNADE KRIISIVALMIDUSE HINDAMISKAART

dets 2022

Puuetega inimeste kaasamise lisa V1.0

LINNADE KRIISIVALMIDUSE HINDAMISKAART
Puudega inimeste kaasamise lisa V1.0

Sissejuhatus 4
01. Kriisivalmiduse korraldamine 6
Küsimus 1.1. Mitte kedagi ei jäeta kõrvale 8
Küsimus 1.2. Korraldus, koordineerimine ja osalemine 9
02. Praeguste ja tulevaste riskistsenaariumide kindlakstegemine, mõistmine ja kasutamine 10
Küsimus 2.1. Puudega inimesi kaasavate riskianalüüside ja riskistsenaariumide koostamine 12
Küsimus 2.2. Ahelmõjud 13
03. Kriisivalmiduse rahalise suutlikkuse tugevdamine 14
Küsimus 3.1. Kaasavad rahastamismehhanismid 15
04. Kriisivalmis linnaarenduse edendamine 16
Küsimus 4.1. Kaasav ja kriisivalmis linnaplaneerimine 17
Küsimus 4.2. Ehitusnormid ja -standardid 18
Küsimus 4.3. Ehitusnormide ja -standardite rakendamine 19
Küsimus 4.4. Keskkonnatakistuste kõrvaldamine 20
05. Looduslike puhveralade kaitsmine looduslike ökosüsteemide kaitsefunktsioonide tugevdamine..... 21
06. Kriisivalmiduse institutsionaalse suutlikkuse tugevdamine 22
Küsimus 6.1. Suutlikkuse suurendamine ja kaasamine kriisivalmiduse tagamiseks 24
Küsimus 6.2. Ligipääsetav info..... 25
07. Ühiskonna kriisivalmiduse mõistmine ja tugevdamine 26
Küsimus 7.1. Puudega inimeste organisatsioonide aktiivne osalemine 28
Küsimus 7.2. Puudega inimeste organisatsioonide suutlikkuse suurendamine..... 29
08. Taristu kriisivalmiduse suurendamine 30
Küsimus 8.1. Kaitse vägivalla eest 32
09. Tõhusa kriisidele reageerimise tagamine 33
Küsimus 9.1. Kaasav ohtude tuvastamine, seire ja varajane hoiatamine 34
Küsimus 9.2. Õppused 35
Küsimus 9.3. Teavituskampaaniad ja mitme stsenaariumiga õppused 36
10. Taastumise kiirendamine ja varasemast paremini ülesehitamine 37
Küsimus 10.1. Kaasav ülesehitamine ja taastamine 38
Küsimus 10.2. Saadud õppetundide koondamine 39

Lisa 1. Terminid 40
Lisa 2. Linna või kohaliku omavalitsuse profiil 43
Asjaomaste sidusrühmade ja elanikkonnarühmade kaardistus 44
Lisa 3. Lisateave 45
Taustteave 45
Kohaldamisala 47
Õigusraamistik 48
Mõisteline raamistik 49
Tänuavaldused 51
Kontaktandmed 51

Tabel 1. Terminid ja selgitused 40
Tabel 2. Linna puudega elanike eristatud andmete vorm 43
Tabel 3. Sidusrühmade teabe vorm 44
Tabel 4. Asjaomaste rühmade teabe vorm (sidusrühmade teave) 44

Sissejuhatus

Aastatel 2015–2021 peaaegu kahekordistus nende riikide arv, kus olid kehtestatud kohalikud ohuolukordade vähendamise strateegiad: 51 riigilt 98 riigini. Hoolimata olulisest edusammust eeldab tegelik kriisivalmidus kaasamist, sisulist koostööd ja aktiivse osalemise võimaldamist. Seetõttu peavad kohalikud strateegiad ja kavad hõlmama meetmeid, mille eesmärk on tagada, et kedagi ei jäeta kõrvale.

Nagu märgiti 2016. aastal Ecuadoris Quitos toimunud Habitat III konverentsi eel: „*Linnastumisel on suur potentsiaal edendada kõigi jaoks kestlikku ja kaasavat arengut. Paljudes maailma linnades valitsev keskkonna puudulik ligipääsetavus, millega puutuvad eelkõige kokku puudega inimesed, kujutab endast ühtaegu nii suurt probleemi kui ka strateegilist võimalust edendada ligipääsetavat ja kaasavat linnade tegevuskava*."[1]

COVID-19 pandeemia süvendas puudega inimeste olemasolevaid probleeme ja takistusi. Puudega inimeste üldiselt ebasoodsad või diskrimineerivad sotsiaalsed ja majanduslikud tingimused on põhjustanud olukorra, kus paljud neist elavad vaesuses või äärmises vaesuses. Kriisi ajal ja järel võib nende olukord veelgi halveneda.[2] Vaja on inimõigustel põhinevat ja puudega inimesi kaasavat kriisiriskide juhtimise ning vähendamise käsitlust, mis tugevdab puudega inimeste osalemist kõigi poliitikameetmete kavandamisel, rakendamisel, seirel ja hindamisel, eelkõige linnakeskkonnas. See omakorda eeldab usaldusväärsel teabel, eristatud andmetel, juhenditel ja muudel vahenditel põhinevat tõendusbaasi, mis toetab kriisidele vastupidavate ja kaasavate riskide vähendamise poliitikameetmete, strateegiate ning kavade väljatöötamist.

Linnade kriisivalmiduse hindamiskaart (edaspidi „linnade hindamiskaart")[3] on vahend, mis aitab riikidel ja kohalikel omavalitsustel jälgida Sendai raamistiku rakendamist kohalikul tasandil, hinnata tehtud edusamme ning teha kindlaks võimalikud probleemid. See toetab kohalike riskide vähendamise strateegiate ja kavade ehk kriisivalmiduse tegevuskavade väljatöötamist ning kuulub 2020. aastal ÜRO ohuolukordade vähendamise büroo (UNDRR) ja selle partnerite käivitatud algatusse Making Cities Resilient 2030 (MCR2030).[4]

Algatus ühendab mitmeid sidusrühmi ja edendab kohalikku kriisivalmidust huvikaitse, teadmiste ja kogemuste vahetamise ning linnadevaheliste õppimisevõrgustike kaudu. Samal ajal toetab ka tehnilise suutlikkuse suurendamist, ühendab erinevaid valitsemise tasandeid ja edendab strateegilisi partnerlussuhteid, soodustades kohalikku kriisivalmiduse suurendamisr ja kriisivalmiduse strateegiate väljatöötamist.

---

[1] Accessibility and Disability Inclusion in Urban Development. (2015). Secretariat for the Convention on the Rights of Persons with Disabilities, Division for Social Policy and Development of the Department of Economic and Social Affairs of the United Nations (DESA), with inputs from offices of UN-Habitat and the Secretary-General's Special Envoy on Disability and Accessibility

[2] https://www.undrr.org/publication/undrr-americas-caribbean-covid-19-brief-people-disabilities-face-covid-19-americas-and

[3] https://mcr2030.undrr.org/disaster-resilience-scorecard-cities

[4] http://mcr2030.undrr.org

Puudega inimeste kaasamise lisa on koostatud linnade hindamiskaardi täiendusena. See aitab hinnata kohalike omavalitsuste suutlikkust kavandada, kujundada ja rakendada poliitikameetmeid puudega inimeste kaasamiseks kriisivalmiduse suurendamisesseriskide vähendamisse. Lisa käsitleb puudega inimesi kohalike strateegiate väljatöötamise lahutamatu osana, et muuta linnad kriisiriskide suhtes järjest vastupidavamaks ja kaasavamaks.

Lisa vastab ÜRO peasekretäri António Guterrese üleskutsele. ÜRO puuetega inimeste kaasamise strateegia vastuvõtmisel 2019. aasta juunis rõhutas ta, et puudega inimeste kaasamine on kestliku arengu tegevuskava 2030 eesmärkide saavutamisel keskse tähtsusega. Kui kõrvaldame puudega inimeste võimalusi piiravad poliitikameetmed, eelarvamused ja takistused, saab sellest kasu kogu maailm.[5]

Lisa sisaldab puudega inimeste kaasamist käsitlevaid kriteeriume kõigi linnade kriisivalmiduse kümne põhialuse kohta.[6] Need põhialused töötati välja Sendai ohuolukordadeiriski vähendamise raamistiku kohalikul tasandil rakendamise toetamiseks.

Lisaks lähtub lisa kahest läbivast põhimõttest: tihe konsulteerimine puudega inimestega ja aktiivne kaasamine neid esindavate organisatsioonide kaudu[7] ning ligipääsetavus. Nende põhimõtete abil laiendatakse hindamiskaardi kasutusala ning toetatakse kohalike strateegiate ja kavade koostamist kriisidele vastupidavamate ja kaasavamate linnade kujundamiseks.

Lisa sisaldab kokku 19 küsimust või näitajat. Igaüht hinnatakse skaalal 0–3, kus 3 on suurim võimalik punktisumma.

Hindamiskaarti on soovitatav kasutada poole- kuni ühepäevases paljusid sidusrühmi kaasavas töötoas.

Täiendava tausta- ja mõisteteabe saamiseks vaadake käesoleva väljaande lõpus olevat lisade osa.

[5] https://news.un.org/en/story/2019/06/1040231
[6] https://mcr2030.undrr.org/ten-essentials-making-cities-resilient
[7] Based on Article 4.3 on Convention on the Rights of Persons with Disabilities

Põhialus 01: Kriisivalmiduse korraldamine

Täiendus – puudega inimeste kaasamine kriisiriskide juhtimisse

„Puudega inimeste osalemine otsustusprotsessides aitab oluliselt tagada, et poliitika, strateegiad, programmid ja tegevused kõrvaldaksid kaasamist takistavaid takistused tõhusamalt ning toetaksid paremini puudega inimeste täielikku ja võrdset osalemist. Puudega inimestel on vahetu kogemus probleemidest, millega nad kokku puutuvad, ning nad teavad kõige paremini, mida saab nende õiguste ja heaolu edendamiseks teha. Lisaks on puudega inimeste ja neid esindavate organisatsioonide aktiivne osalemine keskse tähtsusega hoiakute muutmisel ja stigmade kaotamisel.“

Luua organisatsiooniline struktuur ja määrata kindlaks protsessid, mis on vajalikud kriisidest tuleneva ohustatuse, mõju ja haavatavuse mõistmiseks ning vähendamiseks.

- Kaasata eri osalisi ja valdkondi, et tagada kõigi sidusrühmade toetus ning luua kohalikus omavalitsuses kõigile ligipääsetav koordineerimiskoht või -mehhanism.
- Näidata üles tugevat juhtimist ja tagada valitud kohaliku omavalitsuse juhtide, näiteks linnapeade, võimalikult kõrgetasemeline pühendumus puudega inimeste kaasamisele.
- Suurendada kohaliku omavalitsuse struktuuriüksuste teadlikkust ja koolitada neid puudega inimeste kaasamise olulisusest kriisivalmiduse suurendamisel, et saavutada poliitika- ja programmieesmärgid ning luua vajaduspõhist koostööd soodustav raamistik.
- Tagada, et kohaliku omavalitsuse kõigis aruteludes käsitletaks järjepidevalt mõju kriisivalmidusele. Samuti tuleb hinnata rakendatavatest poliitikameetmetest ja õigusnormidest tulenevat mõju kriisivalmidusele ning võtta vajaduse korral asjakohaseid meetmeid. Sellistes aruteludes tuleb edendada puudega inimeste, nende perede ja organisatsioonide osalemist. Seejuures tuleb arvestada puuete kogu mitmekesisuse ning inimeste erineva tausta ja läbipõimunud tunnustega, sealhulgas sooidentiteedi, etnilise päritolu, rändestaatuse ja muude eristavate teguritega.
- Kaasata kõik sidusrühmad ja luua nendega partnerlussuhteid. Nende hulka kuuluvad eri tasandite ametiasutused, näiteks riigi, osariigi, linna, maakonna, piirkonna või muu haldusüksuse asutused ning vajaduse korral naaberlinnade või -riikide ametiasutused, samuti kodanikuühiskond, kogukonnapõhised organisatsioonid ja erasektor. Partnerlussuhetesse tuleb kaasata puudega inimeste organisatsioonid ja puudega inimeste heaks tegutsevad organisatsioonid.
- Osaleda teiste linnade algatustes ja võrgustikes ning õppida nende kogemustest, näiteks linnadevahelistest õppeprogrammidest, kriisivalmiduse algatustest ja kliimamuutustega seotud tegevusest. Selline kogemuste vahetamine peab tagama ligipääsetava teabevahetuse ja puudega inimeste sisulise osalemise. Lisaks teiste linnadega kogemuste vahetamisele võib teha koostööd sotsiaal- ja kogukondlikule toetusele keskenduvate ühenduste ja võrgustikega, eelkõige puudega inimestele keskenduvate võrgustikega, kes saavad pakkuda soovitusi, tehnilisi juhiseid ja koolitusi.

- Kehtestada vajaduse korral strateegiad, õigusaktid ja eeskirjad või lõimida kriisivalmidust toetavad põhimõtted olemasolevatesse poliitikameetmetesse, et vältida uute riskide tekkimist ja vähendada olemasolevaid riske. Laiendada neid reguleerivaid vahendeid nii, et need arvestaksid puudega inimestega, kaitseksid ja võimestaksid neid ning tagaksid nende täieliku osalemise poliitikameetmete läbivaatamisel.
- Kehtestada andmete kogumise ja haldamise põhimõtted, mis võimaldavad jagada andmeid kõigi sidusrühmade ja elanikega konfidentsiaalsust austaval viisil ning suurendavad samal ajal organisatsioonide suutlikkust kogukondades riske juhtida ja vähendada. Järjepidevuse ja võrreldavuse tagamiseks tuleb andmed rahvusvaheliselt tunnustatud metoodika alusel soo, vanuse ja puude järgi eristada.
- Luua kõigile elanikele ligipääsetavad aruandlus- ja tagasisidemehhanismid, mis koondavad kriisivalmiduse kohta asjakohast teavet, edendavad läbipaistvust ja vastutust, võimaldavad esitada kaebusi ja tagasisidet, parandavad aja jooksul andmete kogumist – näiteks võib kaaluda UNDRRi selliste vahendite kasutamist nagu käesolev hindamiskaart – ning võimaldavad jagada teavet teiste organisatsioonide ja avalikkusega. Aruanded peavad sisaldama üheselt mõistetavaid näitajaid, mille abil hinnatakse kogu ühiskonna kaasatust.

Q 1.1 Keegi ei jää maha

Küsimus

Kas üldplaneeringus või muus asjakohases kohalikus kavas või strateegias on puudega inimesed määratletud ja kaasatud riskijuhtimise lahutamatu osana, nagu nähakse ette Sendai katastroofiriski vähendamise raamistikus ja ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis?

Kommentaarid

Sendai ohuolukordade vähendamise raamistik 2015–2030 rõhutab, et kriisideks valmistumine peab olema ligipääsetav ja kaasav. Puuetega inimesed peavad saama otsuste tegemises sisuliselt osaleda ja aidata vajalikke muutusi ellu viia.

ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis käsitletakse kriisivalmiduse suurendamise olulisi aspekte. Näiteks võib konventsiooni artiklitest esile tõsta järgmiseid:

- Artikkel 5: osalisriigid keelustavad igasuguse diskrimineerimise puude alusel ning tagavad puudega inimestele võrdse ja tõhusa õiguskaitse mistahes diskrimineerimise eest.
- Artikkel 10: Osalisriigid kinnitavad, et igal inimesel on loomupärane õigus elule, ning võtavad kõiki vajalikke meetmeid, et tagada selle õiguse tõhus teostamine puuetega inimeste poolt teistega võrdsetel alustel.
- Artikkel 11: Osalisriigid võtavad kooskõlas oma rahvusvahelisest õigusest, kaasa arvatud rahvusvahelisest humanitaarõigusest ja inimõigustest tulenevate kohustustega kõiki vajalikke meetmeid, et tagada puuetega inimeste kaitse ja ohutus ohuolukordades, kaasa arvatud relvakonfliktid, humanitaarsed eriolukorrad ja loodusõnnetused.
- Artikkel 17: Puuetega inimestel on teistega võrdsetel alustel õigus kehalisele ja vaimsele puutumatusele.

Vastused

3 – Kohaliku tasandi kriisivalmiduse kavas käsitatakse puudega inimesi selle lahutamatu osana: ollakse sisulise osalemise kaudu kaasatud enamikku või kõigisse meetmetesse, tegevustesse, projektidesse ja algatustesse.

2 – Kohalikus kavas arvestatakse puudega inimestega ja on kehtestatud mehhanism nende kindlakstegemiseks, kuid nende kaasamist või täielikku osalemist ei ole veel saavutatud.

1 – Kohalikus kavas käsitletakse puudega inimesi, kuid puudub kindlaksmääratud mehhanism nende kindlakstegemiseks, kaasamiseks ja täieliku osalemise tagamiseks.

0 – Kohaliku kava meetmetes, tegevustes, projektides ega algatustes ei arvestata puudega inimestega.

Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)

Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks

Vastutav organisatsioons

Ajaraam

Küsimus 1.2. Korraldus, koordineerimine ja osalemine

Küsimus

Kas kohaliku omavalitsuse tasandil on määratud otsustusõiguse ja piisavate ressurssidega kontaktisik või üksus, kes koordineerib ja edendab puudega inimeste kaasamist kriisivalmiduse suurendamiseks?

Kommentaarid - Arvestage järgmiste küsimustega.

Kas puudega inimeste kaasamine on ametkondadevahelise ja kohaliku omavalitsuse töö lahutamatu osa? Kas kõigil asjaomastel asutustel on selge kriisivalmiduse suurendamise organisatsiooniline struktuur, mis hõlmab puudega inimeste organisatsioone (PIO) ja puudega inimesi kaasava kriisivalmiduse suurendamise põhimõtteid? Kas omavalitsuse igal asutusel või üksusel on puudega inimeste kaasamisel selge ja dokumenteeritud roll ning kas ta on selle rolli omaks võtnud? Kas koordineerimisülesannete täitmiseks on selgelt ette nähtud rahalised vahendid? Kas on olemas algatused, strateegiad ja kavad, mis edendavad puudega inimeste kaasamist kriisivalmiduse suurendamisse? Mitut valdkonda hõlmav mehhanism tähendab valdkondade- ja asutustevahelist organit, mille ülesanne on edendada puudega inimeste osalemist ja kaasamist kriisivalmiduse suurendamisesse.

Vastused

3 – Olemas on valdkondlik või mitut valdkonda hõlmav mehhanism või omavalitsuse määratud kontaktisik või üksus, kellel on piisavad inim- ja rahalised ressursid ning kes aitab tulemuslikult kindlaks määrata kaasava kriisivalmiduse ja kriisidele reageerimise ülesandeid.

2 – Mehhanism või kontaktisik on olemas ja tal on piisavalt inimressurssi, kuid rahalised vahendid on ebapiisavad ning tema mõju on piiratud.

1 – Mehhanism või kontaktisik on olemas, kuid inim- ja/või rahalised ressursid on piiratud ning mõju omavalitsuse kriisivalmiduse ja reageerimise korraldusele on vähene.

0 – Mehhanismi ega kontaktisikut ei ole.

Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)

Meetmed puuetega inimeste kaasamise edendamiseks

Vastutav organisatsioon

Ajaraam

Põhialus 02: Praeguste ja tulevaste riskistsenaariumide kindlakstegemine, mõistmine ja kasutamine

Täiendus – puudega inimeste kaasamine kriisiriskide stsenaariumidesse

Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna puudega inimesi kaasava kriisiriskide juhtimise võrgustik (LAC Disability Inclusive DRR Network) ütleb: „On tõendatud, et puudega inimesed jäetakse tavaliselt kõrvale kõigist etappidest, mida üldjuhul käsitatakse kriisiriskide juhtimise tsükli osadena. Analüüsietapis jäävad puudega inimesed nähtamatuks ega osale planeerimisprotsessides.“

Kohalikud omavalitsused peavad võimalike sündmuste hindamise ja stsenaariumide koostamise kaudu kindlaks tegema ning mõistma neid ohustavaid riske ja kasutama saadud teadmisi otsuste tegemisel. Riskistsenaariumides tuleb vähemalt kõige tõenäolisema ja võimaliku kõige raskema ehk halvima stsenaariumi puhul kindlaks teha ohud, ohustatus, haavatavus ja olemasolev suutlikkus, pöörates erilist tähelepanu järgmistele aspektidele:

- Hinnata, kuidas erinevad ohud võivad omavahel koosmõjus avalduda ning kuidas korduvad väikese ulatusega kriisisündmused – kui nende esinemise oht on asjakohane – võivad aja jooksul põhjustada kuhjuvat mõju. Mõju puudega inimestele tuleb hinnata asjakohase statistilise teabe ja eristatud andmete alusel.
- Võtta riskianalüüsides arvesse nii sotsiaalset haavatavust kui ka piirkonnas elavate või viibivate puudega inimeste suutlikkust.
- Teha ligipääsetavust ja puudega inimeste vajadusi arvesse võttes kindlaks kõige enam ohustatud elanikkonnarühmad, kogukonnad ja eluasemed.
- Teha kindlaks elutähtsa taristu objektide ohustatus ja sellest tulenev ühest süsteemist teise kanduvate rikete ahela oht, näiteks olukord, kus elektrikatkestuse tõttu ei saa vett pumbata või haigla toimimine on häiritud. See peab hõlmama ka elutähtsat taristut, mida kasutatakse otseselt või kaudselt puudega inimestele teenuste osutamiseks või teenuste osutamisel puudega inimeste poolt, sealhulgas kaitstud töö keskused, rehabilitatsiooni- või erihoolekandekeskused ja kaasava hariduse programme pakkuvad koolid.
- Koostada ja avaldada eespool nimetatud asjaolusid kajastavad kaardid ligipääsetavates vormingutes, et kõik puudega inimesed saaksid neid kasutada.

[8]Kaitstud töökojad on riiklikud või eraõiguslikud juriidilised isikud, mida tunnustatakse avalikes huvides tegutsevate mittetulundusüksustena. Nende eesmärk on kaupade tootmine ja/või teenuste osutamine ning töötajateks on füüsilise, intellekti- ja/või psüühilise puudega inimesed. Allikas: https://discapacidadrosario.blogspot.com/2010/04/que-es-un-taller-protegido.html

Stsenaariume tuleb:

- kasutada praeguste ja tulevaste investeerimisotsuste tegemisel, et kedagi ei jäetaks kõrvale,
- koostada osalusprotsesside kaudu, kaasates paljude sidusrühmade, sealhulgas etniliste rühmade, puudega inimeste ja teiste asjaomaste rühmade seisukohti,
- korrapäraselt ajakohastada, tagades puudega inimeste ja nende perede sisulise osalemise,
- avalikustada ja kasutada laialdaselt otsuste tegemisel ning reageerimis- ja taastamiskavade ajakohastamisel. Teave ja kommunikatsioon peavad olema ligipääsetavates vormingutes,
- kasutada osaliste, sealhulgas valdkondlike asutuste kui ka puudega inimeste organisatsioonide suutlikkuse tugevdamiseks, rakendades kahesuunalist lähenemisviisi.

Arvestada, et iga stsenaariumi ohtude maandamiseks vajalikud meetmed on esitatud hindamiskaardi järgmistes osades ning need peavad olema kooskõlas puudega inimeste kaasamise põhimõtetega.

Küsimus 2.1. Puudega inimesi kaasavate riskianalüüside ja riskistsenaariumide koostamine

Küsimus

Kas kohalik omavalitsus on koostanud tervikliku ja mitut ohtu hõlmava riskianalüüsi, milles arvestatakse puudega inimeste erinevate vajadustega? Kas riskistsenaariumid on koostatud ligipääsetavates vormingutes ja neid on puudega inimestega sisuliselt jagatud?

Kommentaarid

Puuetega inimeste õiguste konventsioon käsitleb ligipääsetavust mitmes artiklis.

Artikkel 9 sätestab, et teave peab olema kõigile kättesaadav erinevates vormingutes ning arusaadav erinevate puuetega inimestele.

Artiklis 3 sätestatud üldpõhimõtted hõlmavad puuetega inimeste loomupärase väärikuse ja autonoomia austamist, mittediskrimineerimist, osalemist, kaasamist, võrdsust ning ligipääsetavust. Nendest põhimõtetest tuleb lähtuda konventsioonis sätestatud kohustuste tõlgendamisel.

Ligipääsetavust käsitleva artikli 9 kohaselt peavad osalisriigid tagama, et kommunikatsioon, teabeteenused, transport, hooned ja muud rajatised oleksid kavandatud ja ehitatud viisil, mis võimaldab puuetega inimestel neid teistega võrdsetel alustel kasutada ning neile ligi pääseda.

Riskistsenaariumid peavad sisaldama geograafilist või asukohapõhist teavet, näiteks võimalikke mõjusid kujutavaid kaarte. Selle teabe põhjal tuleb kavandada kohandatud reageerimine, mis arvestab piisavalt erinevate puuetega inimeste vajadustega.

Vastused

3 – Puudega inimesed on riskistsenaariumide koostamise, läbivaatamise ja ajakohastamise lahutamatu osa. Kõik riskistsenaariumid on kättesaadavad ligipääsetavates vormingutes ning neid jagatakse puudega inimestega sisulisel viisil.

2 – Puudega inimesi kaasatakse mõningatesse riskistsenaariumide läbivaatamist ja ajakohastamist käsitlevatesse konsultatsioonidesse. Riskistsenaariumid sisaldavad osalist teavet puudega inimeste asukoha kohta, kuid neid ei jagata ligipääsetavates vormingutes.

1 – Kohalikul omavalitsusel on puudega inimestega arvestavad riskistsenaariumid, kuid puudega inimesi ega puudega inimeste organisatsioone (PIOsid) ei kaasata nende koostamisse, läbivaatamisse ega ajakohastamisse. Riskistsenaariumid ei ole kättesaadavad ligipääsetavates vormingutes.

0 – Riskistsenaariumid puuduvad.

Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)

Meetmed puuetega inimeste kaasamise edendamiseks

Vastutav organisatsioon

Ajaraam

Küsimus 2.2. Ahelmõjud
Küsimus
Kas kohalik kriisivalmiduse kava sisaldab teavet piirkonna puudega elanike kohta ja meetmeid kriiside võimaliku negatiivse mõju leevendamiseks, sealhulgas võimalike ahelmõjude tagajärgede vähendamiseks?
Kommentaarid
Ahelmõjud tähendavad omavahel seotud sündmuste jada ehk lumepalliefekti, mille puhul üks sündmus kutsub esile järgmise. Linna taristu eri osade vahel tekkivad ahelrikked – näiteks kui elektrisüsteemi rike põhjustab veepuhastussüsteemi rikkeid või katkestusi muudes põhiteenustes – võivad kujutada endast kriitilist haavatavust. Kui neid eraldi kindlaks ei tehta, võivad need jääda varjatuks ja põhjustada kriisile reageerimisel ootamatuid ja tõsiseid probleeme. Olenevalt puude liigist võivad inimesed vajada elektritoitel töötavaid seadmeid või abivahendeid kas füsioloogiliste vajaduste rahuldamiseks, näiteks meditsiiniseadmeid, või liikumisvajaduste toetamiseks. See on näide ahelmõjust, mis võib puudega inimesi otseselt ja ebaproportsionaalselt mõjutada.
Vastused
3 – Kohalik kava sisaldab teavet piirkonna puudega elanike kohta ja näeb ette meetmed kriiside mõju leevendamiseks, sealhulgas võimalike ahelrikete tagajärgede vähendamiseks.
2 – Kohalik kava sisaldab teavet piirkonna puudega elanike kohta ja näeb ette meetmed kriiside mõju leevendamiseks, kuid ei arvesta ahelrikete võimaliku erineva mõjuga puudega inimestele.
1 – Kohalik kava sisaldab teavet piirkonna puudega elanike kohta, kuid ei näe ette meetmeid kriiside mõju leevendamiseks.
0 – Kohalik kava ei sisalda teavet piirkonna puudega elanike kohta.
Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)
Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks
Vastutav organisatsioon
Ajaraam

Põhialus 03: Kriisivalmiduse rahalise suutlikkuse tugevdamine

Täiendus – puudega inimeste kaasamine rahastamismehhanismidesse

WHO maailma puuete raportis (2011) märgitakse: „[…] suure sissetulekuga riikides ei saa 20–40% puudega inimestest üldjuhul igapäevatoiminguteks vajalikku abi. Paljudes väikese ja keskmise sissetulekuga riikides ei suuda valitsused pakkuda piisavaid teenuseid ning erasektori teenuseosutajad kas puuduvad või ei ole nende teenused enamikule leibkondadest taskukohased. Aastatel 2002–2004 korraldatud maailma terviseuuringu 51 riigi andmete analüüs näitas, et puudega inimestel oli puudeta inimestega võrreldes raskem saada tervishoiukuludest vabastust või nende vähendamist.“

Põhialus 3 käsitleb kriiside majandusliku mõju mõistmist ja kriisivalmidusse investeerimise vajadust. Selle eesmärk on kindlaks teha ja arendada kriisivalmidust suurendavaid tegevusi toetavaid rahastamismehhanisme. Peamised tegevused võivad hõlmata järgmist:

- Mõista ja hinnata kriisidega kaasnevaid märkimisväärseid kulusid, lähtudes varasematest kogemustest ning arvestades tulevasi riske. Samuti tuleb hinnata ennetavate investeeringute suhtelist mõju võrreldes taastumisetapis tekkivate märksa suuremate kuludega. Oluline on mõista, et kaasamine päästab elusid.
- Eraldada eelarves selleks ette nähtud või sihtotstarbelised vahendid, mida kasutatakse ainult kriisivalmiduse suurendamiseks vajalike tööde tegemiseks. Nende rahaliste vahendite kasutamisel tuleb puudega inimesi käsitada meetmete lahutamatu osana.
- Analüüsida sotsiaalkindlustussüsteeme, et mõista nende panust puudega inimeste kriisivalmidusse. Väga oluline on edendada puudega inimesi kaasavaid sotsiaalkaitsemehhanisme, mis suudavad reageerida kriiside tagajärgedele, ning teha nende raames koostööd.
- Hinnata kriisiriskide taset ja nende mõju kõigis planeerimisprotsessides ning lubade väljastamist ja kapitalikulutusi käsitlevate otsuste tegemisel. Otsuseid tuleb hindamistulemuste põhjal kohandada. Hindamisse tuleb sisuliselt kaasata puudega inimesed ja nende organisatsioonid.
- Luua eluasemeomanikele, väikese sissetulekuga leibkondadele, kogukondadele, ettevõtetele ja avalikule sektorile stiimuleid neid ohustavate riskide vähendamisse investeerimiseks, näiteks toimepidevuse kavandamiseks ja hoonete kohandamiseks. Stiimulid peavad soodustama universaalse ligipääsetavuse ahelate loomist ja säilitamist[9].
- Soodustada ja vajaduse korral kehtestada kindlustuskaitse puudega inimestele, nende varale ning elatus- ja sissetulekuallikatele.
- Eraldada eelarvevahendeid puudega inimeste liikumise suutlikkuse otseseks tugevdamiseks, toetades sellega pikaajaliselt selle sisulist osalemist kriisivalmiduse suurendamise poliitika üle otsustamisel ja rakendamisel.

[9]Hispaania Standardiorganisatsiooni standardi UNE 170001-1 kohaselt tähendab ligipääsetavuse ahel võimalust liikuda iseseisvalt, lihtsalt ja takistusteta mis tahes ruumi või alani, sinna siseneda, seda kasutada ja sealt väljuda. Kui kasvõi üht neist tegevustest ei ole võimalik teha, katkeb ligipääsetavuse ahel ning ruum või olukord muutub ligipääsmatuks.

Küsimus 3.1. Kaasavad rahastamismehhanismid

Küsimus

Kas olemas on sisemised või välised rahastamismehhanismid, mis tagavad selliste kriisivalmiduse algatuste jätkusuutlikkuse, mille kavandamisse, elluviimisse ja hindamisse kaasatakse puudega inimesi?

Kommentaarid

ÜRO Puuetega inimeste õiguste konventsioonis käsitletakse mitut olulist aspekti. Konventsiooni tähtsamatest artiklitest võib esile tõsta järgmise:

- Artikkel 5: osalisriigid keelustavad igasuguse diskrimineerimise puude alusel ning tagavad puudega inimestele võrdse ja tõhusa õiguskaitse mis tahes alusel toimuva diskrimineerimise eest.

Puudega inimeste väljajätmine rahastamismehhanismidest on meelevaldne diskrimineerimine ja vastuolus konventsiooniga.

Vastused

3 – Kohalikus kriisivalmiduse strateegias või kohalikus kavas käsitatakse puudega inimesi rahastamismehhanismide lahutamatu osana kõigi rahastatavate meetmete, tegevuste, projektide ja algatuste kavandamisel, elluviimisel ning hindamisel. Selleks nähakse ette sihtotstarbelised rahalised vahendid ning tagatakse puudega inimeste ja nende organisatsioonide sisuline osalemine.

2 – Kohalikus kriisivalmiduse strateegias arvestatakse puudega inimestega kõigi rahastatavate meetmete, tegevuste, projektide ja algatuste rahastamismehhanismides ning selleks nähakse ette sihtotstarbelised rahalised vahendid. Puudega inimeste ja nende organisatsioonide sisulist osalemist siiski ei tagata.

1 – Kohalikus kriisivalmiduse strateegias arvestatakse puudega inimestega osaliselt ja ainult rahastamismehhanismide teatavates osades. Puudega inimesi ega nende organisatsioone ei kaasata.

0 – Rahastamismehhanismi ei ole.

Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)

Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks

Vastutav organisatsioon

Ajaraam

Põhialus 04: Kriisivalmis linnaarenduse edendamine

Täiendus – puudega inimeste kaasamine maakasutuse planeerimisse ning ehitusnormidesse

Kestliku arengu tegevuskava 2030 sisaldab 17 kestliku arengu eesmärki. Puudega inimesi mainitakse selles selgesõnaliselt 11 korral ning kaasava sõnastuse kaudu kaudselt veel mitmes kohas. Eelkõige on kestliku arengu eesmärgi 11 siht muuta linnad kaasavamaks, turvalisemaks, kriisidele vastupidavamaks ja kestlikumaks.

Ehitatud keskkonda tuleb hinnata, muuta see kriisidele vastupidavaks ning tagada asjakohaste universaalse ligipääsetavuse miinimumnõuete täitmine. Põhialuses 2 käsitletud stsenaariumidel ja riskikaartidel põhineva ligipääsetava ning kriisivalmis linnaplaneerimise ja -arenduse edendamiseks tuleb hõlmata järgmisi tegevusi:

- Planeerida maakasutust ning juhtida või piirata linnade kasvu viisil, mis ei suurenda olemasolevaid riske. Tuleb kindlaks teha tulevaseks arenduseks sobiv maa, arvestades seejuures, kuidas väikese sissetulekuga inimesed, eelkõige puudega inimesed ja nende pered, pääsevad ligi sobivamatele maa-aladele.
- Rakendada uute hoonete, arenduste ja taristu planeerimisel, projekteerimisel ning ehitamisel riskiteadlikku lähenemisviisi. Kasutada tuleb olemasolevaid ja traditsioonilisi tehnikaid ning tagada universaalse ligipääsetavuse miinimumnõuete ja vajaduse korral kogu ligipääsetavuse ahela järgimine.
- Töötada välja lahendused mitteametlike elamualade vajaduste rahuldamiseks, sealhulgas veevarustuse, kanalisatsiooni, teede, jäätmekäitluse ja muu põhitaristu puudujääkide kõrvaldamiseks.
- Töötada välja ja/või rakendada sobivamaid ehitusnorme ning kasutada neid olemasolevate ehitiste võimalikele ohtudele vastupidavuse hindamiseks. Vajaduse korral tuleb ehitisi ennetusmeetmetest ja universaalse ligipääsetavuse nõuetest lähtudes ajakohastada ning kohandada.
- Kasutada võimalikult ulatuslikult uuenduslikke ja keskkonnahoidlikke linnakujunduslahendusi, näiteks vett läbilaskvaid pinnakatteid, rohe- ja varjualasid, vee kinnipidamise alasid ning tuulutuskoridore. Samuti tuleb kõrvaldada linnakeskkonna takistusi, säilitada ligipääsetavuse ahel ja rakendada muid lahendusi, mis vähendavad riske ning sõltuvust taristust.
- Kaasata linnade arendamist käsitlevatesse asjakohastesse, proportsionaalsetesse ja osaluspõhistesse otsustusprotsessidesse sidusrühmad, sealhulgas puudega inimesed, nende pered ja organisatsioonid.
- Rakendada uutes arendusprojektides eeskujulikke universaalse disaini põhimõtteid ning ligipääsetava, kriisidele vastupidava ja kestliku kujunduse kriteeriume. Ehitusstandardeid ja õigusakte tuleb korrapäraselt ajakohastada, et võtta arvesse muutuvaid tõendeid ja riskiandmeid, sealhulgas universaalse ligipääsetavuse miinimumnõudeid.

Küsimus 4.1. Kaasav ja kriisivalmis linnaplaneerimine
Küsimus
Kas puudega inimesed on sisuliselt kaasatud kohaliku linnaruumi kujundamisse, et muuta see ligipääsetavaks, kriisivalmiks ja kaasavaks?
Kommentaarid
Kaasav linnaruumi kujundamine võimaldab kasutada linnakujunduslahendusi võimalikult tõhusalt, et tagada puudega inimestele piisav ligipääsetavus. Puuetega inimeste õiguste konventsiooni ligipääsetavust käsitlevas artiklis 9 sätestatakse, et osalisriigid peavad võtma asjakohaseid meetmeid, et tagada puudega inimestele teistega võrdsetel alustel ligipääs füüsilisele keskkonnale, transpordile, teabele ja kommunikatsioonile, sealhulgas info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale ning -süsteemidele, samuti muudele avalikkusele avatud või osutatavatele rajatistele ja teenustele.
Vastused
3 – Kohalikus kavas nähakse ette puudega inimeste sisuline kaasamine linnaruumi kujundamisse ning sellekohaste lahenduste läbivaatamisse ja ajakohastamisse.
2 – Kohaliku kava kohaselt kaasatakse puudega inimesi korrapäraselt linnaruumi kujundamisse ning sellekohaste lahenduste läbivaatamisse ja ajakohastamisse.
1 – Kohaliku kava kohaselt kaasatakse puudega inimesi mõnikord linnaruumi kujundamisse ja/või sellekohaste lahenduste läbivaatamisse või ajakohastamisse.
0 – Kohalikus kavas ei nähta ette puudega inimeste kaasamist linnaruumi kujundamisse.
Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)
Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks
Vastutav organisatsioon
Ajaraam

Küsimus 4.2. Ehitusnormid ja -standardid

Küsimus

Kas riigi või kohaliku omavalitsuse tasandil on kehtestatud ehitusnormid või -standardid, milles käsitletakse taristu ligipääsetavust puudega inimestele?

Kommentaarid

Puuetega inimeste õiguste konventsiooni ligipääsetavust käsitlevas artiklis 9 sätestatakse, et osalisriigid peavad tagama kommunikatsiooni- ja teabeteenuste, transpordi, hoonete ning muude rajatiste kavandamise ja ehitamise viisil, mis võimaldab puudega inimestel neile ligi pääseda ja neid kasutada. Ehitusnormid ja õigusaktid peavad sisaldama miinimumnõudeid, mille järgimisel on füüsiline keskkond kõigile inimestele mõistetav ja kasutatav.

Vastused

3 – Kehtestatud on universaalse disaini ja puudega inimeste ligipääsetavust käsitlevad ehitusnormid või -standardid, mis moodustavad omavalitsuse üldplaneeringu või samaväärse arengudokumendi lahutamatu osa. Neid rakendatakse ja hinnatakse linnaarenduses süsteemselt.

2 – Kehtestatud on universaalse disaini ja puudega inimeste ligipääsetavust käsitlevad ehitusnormid või -standardid, mis on omavalitsuse üldplaneeringu või samaväärse arengudokumendi osa, kuid neid ei rakendata.

1 – universaalse disaini ja puudega inimeste ligipääsetavust käsitlevad ehitusnormid või -standardid on riigi tasandil olemas, kuid need ei kajastu kohaliku tasandi dokumentides ja neid ei rakendata kohalikul tasandil.

0 – universaalse disaini ja puudega inimeste ligipääsetavust käsitlevad ehitusnormid või -standardid puuduvad nii riigi kui ka kohaliku omavalitsuse tasandil.

Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)

Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks

Vastutav organisatsiooon

Ajaraam

Küsimus 4.3. Ehitusnormid ja -standardid

Küsimus

Kas rakendatakse laialdaselt puudega inimeste erivajadusega arvestavaid taristu ligipääsetavust edendavaid ehitusnorme ja õigusakte ning kas järelevalve on piisav?

Kommentaarid

ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni ligipääsetavust käsitlevas artiklis 9 sätestatakse, et osalisriigid peavad tagama kommunikatsiooni- ja teabeteenuste, transpordi, hoonete ning muude rajatiste kavandamise ja ehitamise viisil, mis võimaldab puudega inimestel neile ligi pääseda ja neid kasutada. Puudega inimestel peab olema teistega võrdse ühiskonnas osalemise õiguse osana ligipääs kogu ehitatud keskkonnale.

Vastused

3 – Puudega inimeste ligipääsetavust käsitlevaid ehitusnorme rakendatakse täielikult, nende täitmine tagatakse ja seda kontrollitakse 100% juhtudest.

2 – Ehitusnorme rakendatakse ja nende täitmine tagatakse rohkem kui 50% juhtudest.

1 – Olemasolevaid ehitusnorme rakendatakse osaliselt ja/või ebajärjekindlalt ehk vähem kui 50% juhtudest.

0 – Ehitusnormide või -standardite täitmise tagamiseks ei tehta sihipäraseid jõupingutusi.

Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)

Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks

Vastutav organisatsioon

Ajaraam

Küsimus

Kas kohalikus kavas arvestatakse universaalne disaini põhimõtetega, sealhulgas keskkonnatakistuste – füüsiliste, kommunikatsiooni- ja infotakistuste – kõrvaldamisega, nagu nähakse ette Sendai ohuolukordade vähendamise raamistikus 2015–2030?

Kommentaarid

„Universaalne disain“ tähendab toodete, keskkonna, programmide ja teenuste kavandamist viisil, mis võimaldab kõigil inimestel neid võimalikult suures ulatuses kasutada ilma kohandamise või erilahenduseta. universaalne disain ei välista puudega inimeste teatavatele rühmadele mõeldud abivahendeid, kui need on vajalikud (puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikkel 2). Keskkonnatakistused piiravad sageli puudega inimese täielikku osalemist ühiskonna-, töö- ja vabaajategevustes või takistavad seda täielikult. Ratastoolikasutaja jaoks võivad keskkonnatakistused olla näiteks trepid, kitsad ukseavad, rasked uksed või kõrged teenindusletid. Väljaspool kodu puutuvad puudega inimesed kõige sagedamini kokku vajalike arhitektuuriliste lahenduste, näiteks kaldteede ja liftide puudumise, ebapiisava või halvasti tajutava visuaalse, taktiilse või akustilise märgistuse ning kohandatud transpordi puudumisega.

Vastused

3 – Kohalikus kavas arvestatakse universaalse disaini põhimõtete, sealhulgas keskkonnatakistuste kõrvaldamisega süsteemselt kõigis meetmetes, tegevustes, projektides ja algatustes.

2 – Kohalikus kavas arvestatakse universaalse disaini põhimõtete, sealhulgas keskkonnatakistuste kõrvaldamisega paljudes meetmetes, tegevustes, projektides ja algatustes ehk rohkem kui 50% juhtudest.

1 – Kohalikus kavas arvestatakse universaalse disaini põhimõtete, sealhulgas keskkonnatakistuste kõrvaldamisega vähestes meetmetes, tegevustes, projektides ja algatustes ehk vähem kui 50% juhtudest.

0 – Kohalikus kavas ei arvestata universaalse disaini põhimõtete ega keskkonnatakistuste kõrvaldamisega.

Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)

Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks

Vastutav organisatsioon

Ajaraam

Põhialus 05: Looduslike puhveralade kaitsmine, et tugevdada looduslike ökosüsteemide kaitsefunktsioone

Täiendus – ökosüsteemiteenuste korraldamine puudega inimestega arvestades

Põhialuse 5 eesmärk on kaitsta looduslikke puhveralasid, et tugevdada looduslike ökosüsteemide pakutavaid kaitsefunktsioone. Asjakohased ökosüsteemiteenused võivad hõlmata muuhulgas vee kinnipidamist või pinnasesse imbumist, metsastamist ja metsa taastamist, linnahaljastust, lammi- ja üleujutusalasid, liivaluiteid, mangroove ja muud rannikutaimestikku ning tolmeldamist. Paljusid linnade kriisivalmiduse seisukohalt olulisi ökosüsteemiteenuseid võidakse pakkuda väljaspool kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumi.

- Puudega inimeste kaasamise lisa käesolev versioon ei sisalda põhialuse 5 kohta eraldi küsimusi. Küll aga innustatakse kohalikke omavalitsusi ja huvitatud osalisi otsima kohalikule kontekstile sobivaid keskkonnasõbralikke lahendusi. Need lahendused ei ole üksnes kulutõhusamad, vaid võivad edendada kõigi inimeste üldist heaolu ja vähendada samal ajal kliimariskide negatiivset mõju. Puudega inimestega tuleb arvestada kriisi- ja kliimariskide vähendamiseks kasutatavate looduspõhiste lahenduste kavandamisel, rakendamisel ja hindamisel.
- Linnade kriisivalmiduse hindamiskaardil hõlmab see põhialus järgmisi aspekte:
- Tunnustada ja väärtustada ökosüsteemiteenuseid ning kasutada neid kriisiriskide ennetamiseks, kaitse tagamiseks ja kriisivalmiduse suurendamiseks kohalike kriisivalmiduse suurendamise strateegiate osana.
- Arvestada looduslike puhveraladega maa- ja linnapiirkondades, valgaladel ning laiemas piirkonnas. Puhveralade kaitsmiseks tuleb teha koostööd asjaomaste omavalitsustega ja kujundada maakasutuse planeerimise piirkondlik käsitlus.
- Prognoosida kliimamuutustest ja linnastumisest tulenevaid muutusi ning kavandada meetmeid, mis aitavad ökosüsteemiteenustel neile vastu pidada. Vajaduse korral tuleb ökosüsteemiteenuseid tugevdada rohe- ja sinitaristu abil.

Kestliku arengu eesmärgi 11 „Kestlikud linnad ja kogukonnad“ siht on muuta linnad ning muud asulad kaasavaks, turvaliseks, kriisidele vastupidavaks ja kestlikuks. Eesmärk hõlmab muuhulgas juurdepääsu eluasemele ja põhiteenustele, turvalisi transpordisüsteeme, kõigi inimeste juurdepääsu rohealadele ning turvalistele, kaasavatele, taskukohastele ja ligipääsetavatele avalikele ruumidele. Samuti käsitletakse kaasavat linnastumist, kultuuri- ja keskkonnakaitset, kriisidest tingitud kahjude ja kaotuste ning negatiivse keskkonnamõju vähendamist. Majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnaaspekte tuleb käsitleda seostatult ning kõigi inimeste õigustest lähtudes.

Põhialus 06: Kriisivalmiduse institutsionaalse suutlikkuse tugevdamine

Täiendus – puudega inimeste kaasamine institutsionaalse suutlikkuse suurendamisse

Ressursside nappus muudab kriisiriskide juhtimise keerukamaks. Seda koormust aitavad vähendada koolitused ja suutlikkuse suurendamise algatused. Formaalharidusprogrammid aitavad leevendada puudevaldkonna spetsialistide puudust. Kogukondadele ja sotsiaaltöötajatele suunatud koolitused võivad omakorda aidata lahendada teenuste geograafilise kättesaadavuse ja tööjõupuudusega seotud probleeme.

Oluline on tagada, et kõigil linna kriisivalmiduse edendamisega seotud asutustel oleks oma ülesannete tõhusaks täitmiseks vajalik suutlikkus. Asjaomaste asutuste hulka kuuluvad riigi, piirkondliku ja kohaliku tasandi avalikke teenuseid osutavad asutused. Olenevalt piirkonnast võivad need teenused hõlmata vee- ja elektrivarustust, telefoni-, televisiooni- ja internetiteenuseid, tervishoidu, haridust, teede ja maanteede käitamist ning hooldamist, jäätmete kogumist ja muid teenuseid. Samuti kuuluvad nende hulka asutused ja organisatsioonid, kes annavad häda- või kriisiolukorras vabatahtlikult kasutada oma töötajaid, suutlikkust või seadmeid, ning:

- tööstusrajatiste omanikud ja käitajad;
- füüsilisest ja juriidilisest isikust hoonete omanikud;
- vabaühendused;
- kutseorganisatsioonid, ametiühingud ja tööandjate organisatsioonid;
- kultuuri- ja kodanikuühiskonna organisatsioonid (vt põhialus 7).

Puudega inimeste kaasamine peab olema kõigi nimetatud asutuste ja organisatsioonide korrapäraste koolituste ning suutlikkuse suurendamise kohustuslik osa. Sama oluline on kaasata puudevaldkonna asutusi ja organisatsioone, sealhulgas puudega inimeste võimestamist toetavaid valitsusasutusi, puudega inimeste valitsusväliseid ja mittetulunduslikke organisatsioone (PIOsid), puudega spetsialiste ning kaasava riskijuhtimise asjatundjaid.
Suutlikkust tuleb arendada või tugevdada kriisivalmiduse suurendamise peamistes valdkondades: riskide mõistmisel, ennetamisel ja leevendamisel ning reageerimise ja taastumise kavandamisel. Kõigis neis valdkondades tuleb rakendada puudega inimesi kaasavat lähenemisviisi. Suutlikkuse puhul tuleb muuhulgas arvestada järgmiste teguritega:

Suutlikkust ja oskuseid tuleb arendada või tugevdada vähemalt järgmistes valdkondades:

- keskkonnatakistuste vähendamine, kõrvaldamine või ületamine,
- puudega inimeste kaasamine kriisiriskide juhtimisse ning ohu- ja riskihindamisse,
- kriisiriskidega arvestav ruumiline, maakasutuse ja sotsiaal-majanduslik planeerimine,
- kliima- ja kriisiriskidega arvestamine projektide kavandamisel ja hindamisel,
- insenertehniline projekteerimine ja olemasolevate ehitiste kohandamine,
- koordineerimine ja kommunikatsioon,
- andmete ja tehnoloogia haldamine,
- kriisidele reageerimine, rehabilitatsioon ja taastumine,
- ettevõtete ja teenuste toimepidevuse kavandamine,
- ehitiste kriisijärgne hindamine,

- psühhosotsiaalsete vajaduste hindamine,
- puudega inimeste ja teiste erinevate vajadustega inimeste erivajadustega arvestamine, sealhulgas laste ja noorte, eakate, kultuuriliste vähemuste, põlisrahvaste ning LGBTQI+ inimeste vajadustega vastavalt kohaliku elanikkonna koosseisule.

- Korraldada kriisivalmiduse koolitusi ja suutlikkuse suurendamise tegevusi puudega inimeste, nende perede ja PIO-de sisulisel kaasamisel ning täielikul ja aktiivsel osalusel. Võimaluse korral tuleb lähtuda juhtumiuuringutest, mis käsitlevad konkreetseid kriisivalmiduse suurendamise ning tegevuste ja teenuste toimepidevuse tagamise meetmeid. Erilist tähelepanu tuleb pöörata soolistele aspektidele ning puudega naiste ja tüdrukute võimestamisele.
- Töötada välja ja rakendada puudega inimesi kaasava kriisivalmiduse suurendamise ja kriisivalmiduse andme- ning teabehaldusraamistikud. Andmed tuleb eristada soo, vanuse ja puude järgi. Raamistikud peavad tagama andmete hankimise, kogumise, säilitamise ja levitamise järjepidevuse ning standardimise. Samuti peavad need võimaldama asjaomastel osalistel andmetele ligi pääseda ning neid korrapärastes suutlikkuse suurendamise protsessides kasutada ja taaskasutada, järgides konfidentsiaalsusnõudeid ja muid statistikastandardeid.
- Suutlikkuse suurendamisel on olulised ka ühine arusaam eri osaliste rollidest ja vastutusest ning linnade kaasavat kriisivalmidust käsitleva avatud ja jagatud teabe raamistik. See on seotud põhialuses 1 käsitletud põhimõtetega.

Küsimus 6.1. Suutlikkuse suurendamine ja kaasamine kriisivalmiduse tagamiseks

Küsimus

Kas on loodud koolitusprogramme, mis käsitlevad puudega inimesi kaasava kriisivalmiduse tagamiseks ning need on puudega inimestele ligipääsetavad, hõlmavad linna kõiki sektoreid, näiteks kohalikku omavalitsust, eraettevõtteid, vabaühendusi ja kogukondi? Kas neid koolitusi ja tegevusi kavandatakse ning viiakse ellu puudega inimeste ja puudega inimeste organisatsioonide (PIOde) aktiivsel osalusel?

Kommentaarid

Vastused

3 - Kõigile peamistele valitsus- ja valitsusvälistele asutustele ning kogukonnapõhistele osalistele pakutakse sisulist puudega inimesi kaasava kriisivalmiduse koolitusi ja tegevusi, mida kavandatakse ning viiakse ellu puudega inimeste ja puudega inimeste organisatsioonide (PIOde) aktiivsel osalusel.

2 - Kriisivalmiduse suurendamise koolitustes ja tegevustes arvestatakse mõningal määral puudega inimestega, kuid need on kättesaadavad üksnes valitsusasutustele, ulatus on piiratud ning puudega inimesi ei kaasata nende kavandamisse ega elluviimisse.

1 - Kriisivalmiduse suurendamise koolitustes ja tegevustes arvestatakse mõningal määral puudega inimestega, kuid need on kättesaadavad ainult osale valitsus- või valitsusvälistest asutustest, neid ei korraldata süsteemselt ning puudega inimesi ei kaasata nende kavandamisse ega elluviimisse.

0 - Puudega inimesi kaasava kriisivalmiduse suurendamise koolitusi ei pakuta

Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)

Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks

Vastutav organisatsioon

Ajaraam

Küsimus 7: Info ligipääsetavus
Küsimus
Kas riske ja kriisivalmidust käsitlevad teavitusmaterjalid ning info on esitatud ligipääsetavates ja arusaadavates vormingutes, et tagada puudega inimeste kaasamine?
Kommentaarid
„Kommunikatsioon“ hõlmab keeli, teksti kuvamist, punktkirja, taktiilset kommunikatsiooni, suurt kirja, ligipääsetavat multimeediat, samuti kirjalikke, audio-, lihtsas keeles, inimlugeja abil edastatavaid ning toetavaid ja alternatiivseid kommunikatsiooniviise, -vahendeid ja -vorminguid, sealhulgas ligipääsetavat info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat. „Keel“ hõlmab kõneldavaid ja viipekeeli ning muid mittekõnelise keele vorme (puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikkel 2). Puuetega inimeste õiguste konventsiooni ligipääsetavust käsitlevas artiklis 9 sätestatakse, et osalisriigid peavad tagama info jõudmise kõigi inimesteni.
Vastused
3 – Kogu info ja kõik teavitusmaterjalid on puudega inimestele kättesaadavad ja ligipääsetavad erinevates kommunikatsiooniviisides, keeltes ja ligipääsetavates vormingutes. Need on kavandatud puudega inimeste ja puudega inimeste organisatsioonide (PIOde) aktiivsel osalusel.
2 – Suurem osa infost ja teavitusmaterjalidest on puudega inimestele kättesaadav ning ligipääsetav eri keeltes ja vormingutes, kuid nende kavandamisse ei ole kaasatud puudega inimesi ega p.in.org-ne.
1 – Piiratud hulk infot ja teavitusmaterjale on kättesaadav ning ligipääsetav ainult mõnes keeles või vormingus.
0 – Teavet ega teavitusmaterjale ei tehta kättesaadavaks kõigile ligipääsetavates vormingutes.
Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)
Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks
Vastutav organisatsioon
Ajaraam

Põhialus 07: Ühiskonna kriisivalmiduse mõistmine ja tugevdamine

Täiendus – puudega inimeste kaasamine ühiskonna kriisivalmiduse suurendamisse

2013. aasta rahvusvahelise ohuolukordade vähendamise päeva puhul korraldati üleilmne puude ja ohuolukordade teemaline uuring „Elu puude ja ohuolukordadega“. Uuringus osales 5450 vastajat 126 riigist, kellest 52% olid naised ja 48% mehed. Uuringust selgus, et puudega inimesed kõikjal maailmas leiavad, et nende vajaduste kohta küsitakse neilt arvamust harva, samas kui 50% vastanutest soovis osaleda kogukonnapõhises kriisijuhtimises.

Tagada ühiskonna kriisivalmiduse mõistmine ja tugevdamine. Selle põhialuse peamine soovitus on kujundada toetav keskkond, mis edendab vastastikuse abistamise kultuuri ning tunnustab puudega inimeste erinevat suutlikkust ja vajadusi kriisivalmiduse suurendamisel. Põhialus 7 soodustab ka koostööd avaliku ja erasektori, kogukondade ja kodanikuühiskonna organisatsioonide, inimõigustega tegelevate organisatsioonide, naiste ja tüdrukute võimestamisele ning soolise võrdõiguslikkuse küsimustele keskenduvate organisatsioonide, puudega inimeste organisatsioonide ja teiste kohalikul tasandil tegutsevate osaliste vahel.

Sotsiaalne sidusus ja vastastikuse abistamise kultuur võivad aidata vähendada kriiside mõju. Sotsiaalne sidusus peab olema kaasav ja edendama eri sidusrühmade laialdast osalemist.

- Luua ja hoida töös kaasavaid naabruskonna kriisidele reageerimise rühmi, mille liikmed on saanud koolituse puuetega seotud ja muudel asjakohastel teemadel.
- Kaasata vajaduse kohaselt kodanikuühiskonna organisatsioone, puudega inimeste organisatsioone, noorte- ja usurühmi, ametiühinguid, rohujuuretasandi naisorganisatsioone, inimõigustega tegelevaid organisatsioone ning huvikaitserühmi, näiteks puudega inimeste, laste ja noorte, eakate ning rändajate õiguste ja võimestamise eest seisvaid organisatsioone ja võrgustikke.
- Edendada üldist mitmekesisust ja kaasamist, et otsustamisel arvestataks muuhulgas inimeste soo, põlisrahvusesse kuulumise, rassilise ja etnilise tausta, rändetausta, sotsiaal-majandusliku olukorra, geograafilise asukoha, haridusliku ja tööalase tausta, poliitiliste vaadete, seksuaalse sättumuse, sooidentiteedi ning elukogemusega.
- Pakkuda kogukonnarühmadele haridust, koolitusi ja tuge, tagades, et puudega inimesed oleksid nende tegevuse lahutamatu osa.
- Anda kogukonnarühmadele selget teavet riskistsenaariumide ja olemasoleva reageerimissuutlikkuse ning neist tulenevate võimalike arengustsenaariumide kohta.
- Korraldada igas naabruskonnas ametlikke ja mitteametlikke loendusi ning küsitlusi, et selgitada välja haavatavates oludes inimesed, kelle võimalused end ise aidata võivad olla piiratud ja kes võivad seetõttu vajada hädaolukorras pereliikme või muu isiku abi. Vastuste põhjal tuleb kindlaks teha nende vajadused.

- Kasutada puudega inimeste kaasamise ja kriisivalmiduse parandamise alase teadlikkuse suurendamiseks valitsusasutuste tegevusi ning avalikke teavituskampaaniaid, sealhulgas sotsiaal- ja hoolekandeteenuste külastusi ning ametiasutusi, politseijaoskondi, raamatukogusid ja muuseume.
- Kaasata tööandjaid, et nad edastaksid oma töötajatele, sealhulgas puudega töötajatele, kriisidega seotud teavet, suurendaksid nende teadlikkust, kavandaksid toimepidevust ja korraldaksid vajalikke koolitusi.
- Kaasata kohalikku meediat suutlikkuse suurendamisse televisiooni, trükimeedia, sotsiaalmeedia ja muude kanalite kaudu, et meediasisu oleks ligipääsetav ning käsitleks puudega inimesi kaasavat kriisivalmidust.
- Kasutada mobiilseid süsteeme, näiteks telefone ja tahvelarvuteid, ning internetti muuhulgas teabe ühisloomeks ja kriisivalmidust käsitlevate andmete levitamiseks, tagades samal ajal digiligipääsetavuse.
- Tõlkida materjalid kõigisse linnas kasutatavatesse keeltesse ja tagada nende kättesaadavus ligipääsetavates vormingutes.

Küsimus

Kas puudega inimeste organisatsioonid (PIOd) osalevad aktiivselt linna mistahes piirkonnas võimaliku kriisi korral tegutsemise ja sellele reageerimise kavandamises?

Kommentaarid

Sendai raamistikus märgitakse punkti V alapunktis iii:
„Puudega inimestel ja nende organisatsioonidel on väga oluline roll ohuolukordade hindamisel ning konkreetsetele vajadustele kohandatud kavade koostamisel ja rakendamisel, võttes muuhulgas arvesse universaalse disaini põhimõtteid.“
Paljudes riikides juhivad puudega inimesi käsitleva avaliku poliitika kujundamist riigiasutused. Samas tuleb kriisideks valmistumisel ja hädaolukordadele reageerimise kavandamisel arvestada ka kohalike valitsus- ja valitsusväliste organisatsioonidega, nagu MTÜ-d.

Vastused

3 – Kogukonnaorganisatsioonid ja PIOd, kes osutavad teenuseid märkimisväärsele osale linna puudega elanikest, osalevad kogu linnas aktiivselt võimalike kriiside korral tegutsemise ja neile reageerimise kavandamises.

2 – Kavandamises osalevad mitmesugused kogukonnapõhised org ja PIOd, kuid nende osalemine piirdub teatavate linnaosade või kavandamise või reageerimise üksikute aspektidega ning esineb mõningaid puudujääke.

1 – Peamised PIOd toetavad teadlikkuse suurendamist, kuid ei osale aktiivselt kavandamises ega reageerimises.

0 – PIOsid kaasatakse hädaolukordade juhtimisse ning kriisidele reageerimise kavandamisse ja tegevustesse vähe või üldse mitte.

Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)

Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks

Vastutav organisatsioon

Ajaraam

Küsimus 7.2. Puudega inimeste organisatsioonide suutlikkuse suurendamine nende endi poolt ja nende jaoks
Küsimus
Kas on olemas puudega inimeste organisatsioonide (PIOde) koostatud ja neile suunatud kriisivalmiduse suurendamise koolitusprogramme?
Kommentaarid
Sotsiaalne haavatavus tuleneb kriisieelsetest sotsiaalsetest teguritest, mistõttu on inimeste suutlikkus või võimalused hädaolukorraks valmistuda, sellele reageerida ja sellest taastuda piiratud. Sotsiaalne haavatavus hõlmab inimesi, keda võivad nende sotsiaalsed olud ebaproportsionaalselt mõjutada, näiteks vanuse, soo, rassilise kuuluvuse, haiguse või terviseseisundi, puude, kirjaoskuse või sotsiaalse eraldatuse tõttu.
Vastused
3 – PIOdega koostöös korraldatakse koolitusprogramme süsteemselt või sageli, vähemalt kaks korda aastas.
2 – PIOdega koostöös korraldatakse koolitusprogramme, kuid harva – kõige rohkem üks kord aastas.
1 – PIOdega koostöös koolitusprogramme ei korraldata, kuid olemas on puudega inimeste ja nende organisatsioonide kaardistus.
0 – PIOdega koostöös koolitusprogramme ei korraldata ning puudub ka puudega inimeste ja nende organisatsioonide kaardistus.
Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)
Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks
Vastutav organisatsiooon
Ajaraam

Põhialus 08: Taristu kriisivalmiduse suurendamine
Täiendus – puudega inimeste kaasamine taristu kriisivalmiduse suurendamisse

Praegu elab linnades pool maailma elanikkonnast ehk 3,5 miljardit inimest. Hinnanguliselt suureneb see näitaja 2050. aastaks kahe kolmandikuni maailma elanikkonnast ehk 6,5 miljardi inimeseni. Kui arvestada, et 15% maailma elanikkonnast on puudega inimesed, võib järeldada, et praegu elab linnades ligikaudu 525 miljonit puudega inimest. See arv suureneb 2030. aastaks 750 miljonini ja 2050. aastaks 975 miljonini. WHO maailma puuete raporti (WHO, 2011) kohaselt suureneb ka 15% osakaal ise, peamiselt elanikkonna vananemise ning krooniliste haiguste, näiteks diabeedi, südame-veresoonkonnahaiguste, vähi ja vaimse tervise häirete üleilmse leviku kasvu tõttu.

Hinnata elutähtsa taristu süsteemide suutlikkust, piisavust ja omavahelisi seoseid ning neid vajaduse korral põhialuses 2 kindlaks tehtud riskide alusel ajakohastada.

Selles põhialuses käsitletakse linna elutähtsa taristu süsteemide suutlikkust tulla toime erinevate kriisistsenaariumidega ning kriisijärgset riskijuhtimist. Selleks tuleb rakendada mitmesuguseid meetmeid, sealhulgas järgmisi:

- Hinnata taristusüsteemide suutlikkust ja piisavust põhialuses 2 kirjeldatud stsenaariumide alusel. Arvestada tuleb paralleelse või alternatiivse taristu võimalike kahjustustega, näiteks mõjuga evakuatsioonivõimele juhul, kui üks või kaks linnast väljuvat teed on blokeeritud. Samuti tuleb hinnata eri süsteemide omavahelisi sõltuvusi, näiteks elektri- või veevarustuse katkemise mõju haigla toimimisele. Selleks võib kasutada selliseid vahendeid nagu INGRID-H ehk puudega inimeste kaasamine haiglate kriisiriskide juhtimisse – metoodika, mis käsitleb haiglate kaasavat ohutust, keskendudes puudega inimestele.[10]
- Teha koostööd ja luua toimivad seosed taristuga tegelevate asutuste ning organisatsioonide, sealhulgas erasektori vahel. See aitab tagada, et projektide prioriseerimisel, kavandamisel, projekteerimisel, elluviimisel ja hooldamisel arvestataks piisavalt kriisivalmidusega. Projektlahendused peavad olema kaasavad ja ligipääsetavad.
- Korraldada hanke- ja ostumenetlusi, mis sisaldavad kohaliku omavalitsuse ja sidusrühmadega nõuetekohaselt kokku lepitud kriisivalmiduse, puudega inimeste kaasamise, sooliste aspektide ning ligipääsetavuse kriteeriume. Nende kriteeriumide järjepidev rakendamine tuleb tagada kogu menetluse vältel.

[10] PAHO WHO https://iris.paho.org/bitstream/handle/10665.2/51059/9789275120521_eng.pdf

- Hinnata hädaolukordade juhtimiseks kasutatava taristu lisakoormuse talumise võimet. See tähendab suutlikkust tulla toime avaliku korra tagamise, hukkunute, evakueerimise ja muude asjaolude tõttu järsult suureneva töökoormusega.
- Puudega inimestel peab olema võimalik kasutada kõiki siin kirjeldatud elutähtsa taristu süsteeme ja rajatisi. Keskkonnatakistustest tulenevad raskused tuleb kindlaks teha ja kõrvaldada. Rehabilitatsioonikeskuste, hädaolukorra varjupaikade ja muude sarnaste asutuste puhul tuleb vältida eraldamist või diskrimineerimist põhjustavate tingimuste loomist.
- Häda- ja kriisiolukordades tuleb inimesi kaitsta vägivalla eest evakuatsioonikohtades, varjupaikades ning majutus- ja kogunemiskohtades. Seejuures tuleb pöörata erilist tähelepanu soolisele võrdõiguslikkusele, lastele ja noortele, puudega inimestele ning eakatele ja tagada nende erinevate vajadustega arvestamine.

Küsimus 8.1. Kaitse vägivalla eest

Küsimus

Kas hädaolukorra ja/või kriisiolukordade lahendamise kavad koostatakse sisulises koostöös puudega inimeste organisatsioonidega (PIOdega), et kaitsta puudega inimesi ja teisi rühmi vägivalla eest ning arvestada nende vajadustega kriisijärgsetes majutus- ja kogunemiskohtades?

Kommentaarid

Häda- ja kriisiolukordades on oluline kaitsta inimesi vägivalla eest evakuatsioonikohtades, varjupaikades ja ühistes viibimiskohtades. Seejuures tuleb arvestada inimeste erinevate vajadustega ning pöörata erilist tähelepanu soolistele aspektidele, lastele ja noortele, puudega inimestele ning eakatele.
Kriisijärgsed ühised viibimiskohad hõlmavad näiteks evakuatsioonikohti, ajutisi majutuskohti või varjupaiku, humanitaarabi jagamise järjekordi ja ümberasustatud inimeste majutuskohti.

Vastused

3 – Hädaolukorra lahendamise kavad sisaldavad kõiki vajalikke meetmeid puudega inimeste kaitsmiseks ning nende turvalisuse tagamiseks vägivalla eest evakuatsioonikohtades, varjupaikades ja ühistes viibimiskohtades. Samuti arvestatakse täielikult nende erinevate vajaduste ja üldise heaoluga.

2 – Hädaolukorra lahendamise kavad sisaldavad mõningaid meetmeid puudega inimeste kaitsmiseks vägivalla eest evakuatsioonikohtades, varjupaikades ja ühistes viibimiskohtades. Samuti arvestatakse osaliselt nende erinevate vajadustega.

1 – Hädaolukorra lahendamise kavad sisaldavad üksikuid meetmeid puudega inimeste kaitsmiseks vägivalla eest evakuatsioonikohtades, varjupaikades ja ühistes viibimiskohtades, kuid nende erinevaid vajadusi eraldi ei käsitleta.

0 – Hädaolukorra lahendamise kavad ei sisalda meetmeid puudega inimeste kaitsmiseks häda- ega kriisiolukordades.

Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)

Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks

Vastutav organisatsioon

Ajaraam

Põhialus 09: Tõhusa kriisidele reageerimise tagamine

Täiendus – puudega inimeste kaasamine kriisidele reageerimisse

2023.aasta rahvusvahelise ohvähendamise päeva puhul korraldatud uuringu kohaselt suutis ootamatult alanud kriisi korral kohe ja raskusteta evakueeruda ainult 20% puudega inimestest. Ülejäänud said evakueeruda teatavate raskustega ning 6% ei suutnud üldse evakueeruda. Piisava aja korral suureneks raskusteta evakueeruda suutvate inimeste osakaal 38%-ni. Sellest hoolimata oleks 58%-l puudega inimestest evakueerumine endiselt mõnevõrra või väga raske ning 4% ei suudaks ka siis evakueeruda.

Uuringust selgus ka, et 71%-l vastanutest puudus isiklik kriisivalmiduse plaan. Ainult 31%-l oli alati keegi, kes aitaks neil evakueeruda, samas kui 13%-l ei olnud kedagi, kes neid aitaks. Ainult 17% vastanutest teadis oma linnas või kogukonnas kehtivast kriisijuhtimiskavast ning vaid 14% ütles, et nendega oli selle koostamisel konsulteeritud.

Kohalikud omavalitsused peavad koostama ning korrapäraselt ajakohastama hädaolukorra lahendamise ja kriisivalmiduse kavasid. Nendest tuleb põhialuses 1 kirjeldatud struktuuri kaudu teavitada kõiki sidusrühmi, eelkõige teisi valitsemistasandeid ja naaberomavalitsusi, taristu käitajaid ning kogukonnarühmi. Hädaolukorra lahendamise plaanides tuleb käsitleda avaliku korra tagamist ning enim ohustatud elanikkonnarühmadele, sealhulgas puudega inimestele, toidu, vee, meditsiinitarvete, varjupaiga ja esmatarbekaupade, näiteks eluaseme parandamiseks vajalike vahendite tagamist.

- Töötada välja ja paigaldada ohtude tuvastamise ja seire seadmed ning varajase hoiatamise süsteemid. Need peavad olema kaasavad ja ligipääsetavad, arvestama eri liiki puuetega ning neid peavad toetama tõhusad kommunikatsioonisüsteemid, mis jõuavad kõigi kogukonnarühmade ja sidusrühmadeni, sealhulgas puudega inimesteni.
- Korraldada korrapäraselt koolitusi ja õppuseid, mis hõlmavad hädaolukordadele reageerimise süsteemi kõiki aspekte ning arvestavad kogukondade ja vabatahtlike rolliga. Õppused ja süsteemid peavad olema kaasavad.
- Kaasata reageerimiseks valmistumisse eri valdkondade spetsialiste ja organisatsioone, sealhulgas insenere, töövõtjaid, puudega inimeste organisatsioone (PIOsid), puudevaldkonna teadmistega tervishoiutöötajaid ning sotsiaaltöötajaid, et nad saaksid tõhusalt osaleda kriisivalmiduse, reageerimise ja taastumisega seotud tegevustes.
- Koordineerida ja juhtida reageerimistegevusi ning abiorganisatsioonide panust.
- Tagada juba enne kriisi toimiva mehhanismi olemasolu, mille abil saab pärast kriisi raha kiiresti, otstarbekalt ja läbipaistvalt välja maksta (põhialus 10).
- Eraldada kriisidele reageerimiseks ja neist taastumiseks piisavad reservvahendid ning tagada nende säilimine ettenähtud otstarbeks (põhialus 3).

,

Küsimus 9.1. Kaasav ohtude tuvastamine, seire ja varajane hoiatamine
Küsimus
Kas kohalikul omavalitsusel on prognoosi- ja seireseadmed, mitut ohtu hõlmavad varajase hoiatamise süsteemid ja/või nendega seotud kommunikatsioonisüsteemid, mis toimivad puudega inimeste jaoks tõhusalt ning arvestavad puuete mitmekesisusega?
Kommentaarid
Sendai ohuolukordade vähendamise raamistikus käsitletakse puuet kriisivalmiduse suurendamise kontekstis, rõhutades ligipääsetavust ja kaasamist ning tunnustades puudega inimeste sisulist osalemist. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis käsitletakse kriisivalmiduse suurendamise olulisi aspekte. Konventsiooni tähtsamatest artiklitest võib esile tõsta järgmised: Artikkel 10: osalisriigid kinnitavad, et igal inimesel on sünnipärane õigus elule, ning võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada puudega inimestele selle õiguse tegelik teostamine teistega võrdsetel alustel. Artikkel 11: osalisriigid kohustuvad osutama puudega inimestele abi häda-, kriisi- ja ohuolukordades, kaasa arvatud relvakonfliktid, humanitaarsed eriolukorrad ja loodusõnnetused.
Vastused
3 – Kohalikul omavalitsusel on varajase hoiatamise süsteemi osaks olevad prognoosi- ja seireseadmed ning kommunikatsioonisüsteem, mis toimib tõhusalt kogu elanikkonna jaoks ja arvestab täielikult puudega inimeste erinevate vajaduste ning olukorraga.
2 – Kohalikul omavalitsusel on varajase hoiatamise süsteemi osaks olevad prognoosi- ja seireseadmed ning kommunikatsioonisüsteem, mis toimib tõhusalt enamiku, näiteks 50–75% puudega elanike jaoks.
1 – Kohalikul omavalitsusel on varajase hoiatamise süsteemi osaks olevad prognoosi- ja seireseadmed ning kommunikatsioonisüsteem, mis toimib tõhusalt vähem kui poolte puudega elanike jaoks.
0 – Puudega inimeste jaoks varajase hoiatamise süsteemide tõhusa toimimise tagamiseks ei ole võetud erimeetmeid.
Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)
Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks
Vastutav organisatsioon
Ajaraam

Küsimus 9.2. Õppused

Küsimus

Kas kohalik omavalitsus korraldab igal aastal õppusi või simulatsioone, millesse kaasatakse puudega elanikke ja nende organisatsioone?

Kommentaarid

Õppused on seotud avalikkuse osalemise ja kohaliku tasandi suutlikkuse suurendamisega. Vt põhialus 6. Konkreetsete hädaolukordade õppusi võib täiendada muude kohalike tegevuste ning väiksema ulatusega hädaolukordade stsenaariumidega, näiteks väikese üleujutuse või nõrga maavärina tagajärgede läbimängimisega, et:

• harjutada hädaolukorrale reageerimise eri aspekte, näiteks rahvahulga ohjamist;
• katsetada võimalike evakuatsiooniteede läbilaske- ja transpordivõimekust;
• hinnata ligipääsetavust, reageerimisaega ja muid asjaolusid.

Vastused

3 – Korraldatakse väga realistlikke õppusi, mille on valideerinud ja mille juhtimises osalevad eri valdkondade spetsialistid ning puudega inimeste organisatsioonid. Õppused hõlmavad kõige tõenäolisemat ja kõige raskemat stsenaariumi ning arvestavad puudega inimeste erivajadustega.

2 – Mitme stsenaariumi alusel korraldatakse iga-aastaseid või korrapäraseid õppusi. PIOsid kaasatakse mõnikord ning õppustel arvestatakse osaliselt puudega inimeste erivajadustega.

1 – Konkreetsetel eesmärkidel korraldatakse piiratud ulatusega õppusi. Stsenaariume on vähe ja puudega inimesi kaasatakse piiratud määral.

0 – Puudega inimesi kaasavaid õppusi ei korraldata.

Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)

Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks

Vastutav organisatsioon

Ajaraam

Küsimus 9.3. Teavituskampaaniad ja mitme stsenaariumiga õppused

Küsimus

Kas kohalik omavalitsus korraldab teadlikkuse suurendamise kampaaniaid ja/või mitut ohtu hõlmavaid õppusi, mis aitavad tuua esile puudega inimeste erinevad vajadused evakueerimist, otsingu- ja päästetöid ning varjupaikade haldamist nõudvates hädaolukordades?

Kommentaarid

Vastused

3 – Jah, eri liiki hädaolukordi käsitlevaid kampaaniaid ja õppusi korraldatakse korrapäraselt. Nende käigus koolitatakse puudega inimesi, nende peresid ja puudega inimeste organisatsioone (PIOsid), samuti päästjaid ja esmaabiandjaid. Olemas on spetsialistide nimekiri ning eri vajadustele vastavalt varustatud varjupaigad ja muud rajatised.

2 – Kampaaniaid ja õppusi korraldatakse, kuid mitte korrapäraselt. Kohalikul omavalitsusel on siiski ajakohane nimekiri koolitatud otsingu- ja päästespetsialistidest ning varjupaikadele esitatavate nõuete loetelu.

1 – Kampaaniaid ja õppusi korraldatakse, kuid mitte korrapäraselt. Kohalikul omavalitsusel ei ole koolitatud otsingu- ja päästespetsialistide nimekirja ega varjupaikadele esitatavate nõuete loetelu.

0 – Kampaaniaid ega õppusi ei ole kunagi korraldatud.

Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)

Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks

Vastutav organisatsioon

Ajaraam

Põhialus 10: Taastumise kiirendamine ja varasemast paremini ülesehitamine

Täiendus – puudega inimeste kaasamine taastumisse ja varasemast paremini ülesehitamisse

> Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna puudega inimesi kaasava kriisivalmiduse suurendamise võrgustiku (LAC DiDRR Network) sõnul: „[...] taastumisetapis jäetakse puudega inimesed otsustamisest kõrvale ja nende erivajadusi eiratakse.“

Kohalikud omavalitsused peavad tagama, et kindlakstehtud riskide põhjal oleksid olemas piisavad ja asjakohased kavad. Pärast kriisi tuleb seada mõjutatud inimeste vajadused taastamise ja ülesehitamise keskmesse ning kavandada ja ellu viia taastamistöid nende aktiivsel osalusel.

Varasemast paremini ülesehitamine on Sendai raamistiku ja kümne põhialuse keskne osa. Puudega inimesi kaasav ülesehitamine on kriisivalmiduse tagamiseks hädavajalik. Pärast kriisi tuleb:

- seada mõjutatud kogukondade, sealhulgas juba enne kriisi puudega olnud inimeste ja kriisis vigastada saanud inimeste vajadused taastamise ja ülesehitamise keskmesse. Nad peavad aktiivselt osalema taristu, vara ja elatusvahendite taastamise kavade koostamisel ning elluviimisel,
- koguda, süstematiseerida ja avaldada varasematest kriisidest saadud õppetunde puudega inimeste kogemuste kohta ning selle lähenemisviisi alusel välja töötatud häid reageerimistavasid,
- tagada, et taastamisprogrammid oleksid kooskõlas pikaajaliste prioriteetidega, sealhulgas põhimõttega, et kedagi ei jäeta kõrvale, ning kriisist mõjutatud piirkondade kestliku arenguga. Taastamist ja ülesehitamist saab suures osas kavandada juba enne kriisi. Puudega inimeste kaasamisega tuleb arvestada kõigis etappides. See on hädavajalik, et ehitada varasemast paremini, kaasavamalt ja kriisidele vastupidavamalt.

Küsimus 10.1. Kaasav ülesehitamine ja taastamine
Küsimus
Kas kriisijärgse ülesehitamise ja taastamise eesmärk on kujundada ligipääsetavam ja kaasavam ühiskond, kaasates sisuliselt puudega inimeste organisatsioone?
Kommentaarid
Puudega inimeste ja teiste haavatavate rühmade kaasamisega tuleb arvestada ülesehitamis- ja taastamisprotsessi kõigis etappides. Sendai raamistiku V osa „Sidusrühmade roll“ alapunktis iii märgitakse: „Puudega inimestel ja nende organisatsioonidel on väga oluline roll ohindamisel ning konkreetsetele vajadustele kohandatud kavade koostamisel ja rakendamisel, võttes muuhulgas arvesse universaalse disaini põhimõtteid.“
Vastused
3 – Puudega inimeste organisatsioonid (PIOd) ja teised sotsiaalkaitseteenuseid osutavad osalised on aktiivselt kaasatud ülesehitamis- ja taastamisprotsessi. Arvesse võetakse elanikkonna erinevaid ja läbipõimunud vajadusi, eelkõige puudega inimeste, naiste ja tüdrukute ning teiste kõige enam ohustatud rühmade vajadusi.
2 – PIOd ja teised sotsiaalkaitseteenuseid osutavad osalised on ülesehitamis- ja taastamisprotsessi osaliselt kaasatud ning erinevaid ja mitmekesiseid vajadusi võetakse arvestataval määral arvesse.
1 – PIOd ja teised sotsiaalkaitseteenuseid osutavad osalised osalevad ülesehitamis- ja taastamisprotsessis üksikjuhtumite kaupa ning erinevaid vajadusi võetakse arvesse vähesel määral.
0 – PIOd ega teised sotsiaalkaitseteenuseid osutavad osalised ei osale aktiivselt ülesehitamis- ja taastamisprotsessis.
Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)
Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks
Vastutav organisatsioon
Ajaraam

Küsimus 10.2. Saadud õppetundide koondamine
Küsimus
Kas pärast kriisi on kehtestatud selged protsessid puudujääkidest õppimiseks, eelkõige seoses puudega inimeste osalemise ja neile avaldunud mõjuga, arvestades ka selliseid tegureid nagu sugu, vanus, sissetulek ja geograafiline paiknemine? Kas saadud õppetundide arvestamiseks taastamisprojektide kavandamisel ja elluviimisel on olemas selged ja tõhusad mehhanismid ning protsessid?
Kommentaarid
Hädaolukorra või kriisi järelreageerimise ja -parendusvõimaluste hindamine ehk varasemast paremini ülesehitamine aitab oluliselt kaasa taastamistööde kavandamisele ja elluviimisele. Puudega inimeste kaasamine annab võimaluse täiustada süsteeme ja teenuseid, muuta need kaasavamaks ja esindavamaks ning samal ajal vältida või leevendada tulevasi kriisiriske.
Vastused
3 – Igast kriisist või hädaolukorrast õppimiseks on kehtestatud selged protsessid, milles pööratakse erilist tähelepanu puudega inimeste osalemisele ja kriisi erinevale mõjule neile. Kohalik omavalitsus on võtnud selle eest vastutuse ning kehtestanud selged ja tõhusad mehhanismid ning protsessid saadud õppetundide arvestamiseks taastamisprojektide kavandamisel ja elluviimisel.
2 – Kriisijärgsete parendusvõimaluste kindlakstegemiseks kogutakse ja levitatakse õppetunde süsteemselt, pöörates erilist tähelepanu puudega inimeste ja teiste haavatavate rühmade osalemisele ja/või neile avaldunud mõjule. Teadmised pärinevad siiski välistelt osalistelt, mitte omavalitsusest.
1 – Puudega inimeste osalemise ja/või neile avaldunud mõju kohta saadakse ning jagatakse mõningaid õppetunde, kuid seda ei tehta süsteemselt ega sisuliselt.
0 – Õppetundide kogumine ei ole kavandatud ega institutsionaliseeritud, ei lähtu kindlast eesmärgist ning sõltub üksikisikute algatusest.
Kontrollimise viisid (selgitus ja tõendid)
Meetmed puudega inimeste kaasamise edendamiseks
Vastutav organisatsioon
Ajaraam

Annex 1: Terminology

The definitions in the following glossary are drawn from the disaster risk reduction terminology of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities, the International Classification of Disability Functioning and Health (ICF) and the open-ended intergovernmental expert working group on indicators and terminology relating to disaster risk reduction (OIEWG)[11].

Table 1: Terminology and Explanation

Terminology	Explanation
Accessibility	Accessibility is about giving equal access to everyone. Without being able to access the facilities and services found in the community, persons with disabilities will never be fully included. These include such things as stairs, lack of information in accessible formats such as Braille and sign language, and community services provided in a form which persons with disabilities are not able to understand.
Barriers	All factors in a person's environment that limit functioning and lead to disability, whether by their presence or absence.
Building codes	A set of ordinances or regulations and associated standards intended to regulate aspects of the design, construction, materials, alteration and occupancy of structures which are necessary to ensure human safety and welfare, including resistance to collapse and damage.
Capacity (*) According to ICF (**) According to the terminology proposed by UNDRR.	It is a "construct" that indicates, as a qualifier, the highest possible level of functioning that a person can achieve at a given time, in one of the domains included in Activity and Participation. Capacity is measured in a uniform or standardised environment and therefore reflects the individual's ability adjusted to the environment. The Environmental Factors component can be used to describe the characteristics of this uniform or standardised environment.* The combination of all the strengths, attributes and resources available within an organisation, community or society to manage and reduce disaster risks and strengthen resilience.**
Communication	"Communication" includes languages, text display, Braille, tactile communication, large print, accessible multimedia devices, as well as written language, auditory systems, plain language, digitised speech media and other augmentative or alternative modes, means and formats of communication, including accessible information and communications technology.

[11] https://www.preventionweb.net/files/50683_oiewgreportenglish.pdf

Terminology	Explanation
Disability	Disability is an evolving concept resulting from the interaction between persons with impairments and attitudinal and environmental barriers that prevent their full and effective participation in society on an equal basis with others.
Disaster risk management	Disaster risk management is the application of disaster risk reduction policies and strategies to prevent new disaster risk, reduce existing disaster risk and manage residual risk, contributing to the strengthening of resilience and reduction of disaster losses.
Disaster risk reduction	Disaster risk reduction is aimed at preventing new and reducing existing disaster risk and managing residual risk, all of which contribute to strengthening resilience and therefore to the achievement of sustainable development.
Response	Actions taken directly before, during or immediately after a disaster in order to save lives, reduce health impacts, ensure public safety and meet the basic subsistence needs of the people affected.
Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)	United Nations international human rights instrument or international human rights law aimed at protecting the rights and dignity of persons with disabilities. Parties to the Convention have an obligation to promote, protect and ensure the full enjoyment of human rights by persons with disabilities and to ensure that they enjoy full equality before the law.
Language	It means both spoken language and sign language and other forms of non-verbal communication.
Mitigation	The lessening or minimizing of the adverse impacts of a hazardous event.
Participation	It is the person's involvement in a life situation. It represents society's perspective on functioning.
Persons with disabilities	Persons with disabilities include those who have long-term physical, mental, intellectual or sensory impairments which, in interaction with various barriers, may hinder their full and effective participation in society on an equal basis with others.
Preparedness	The knowledge and capacities developed by governments, response and recovery organizations, communities and individuals to effectively anticipate, respond to and recover from the impacts of likely, imminent or current disasters.
Recovery	The restoring or improving of livelihoods and health, as well as economic, physical, social, cultural and environmental assets, systems and activities, of a disaster-affected community or society, aligning with the principles of sustainable development and “build back better”, to avoid or reduce future disaster risk.

Terminology	Explanation
Resilience	The ability of a system, community or society exposed to hazards to resist, absorb, accommodate, adapt to, transform and recover from the effects of a hazard in a timely and efficient manner, including through the preservation and restoration of its essential basic structures and functions through risk management.
Restrictions on participation	These are the problems that an individual may experience when engaging in life situations. The presence of a participation restriction is determined by comparing that person's participation with the participation expected of a person without a disability in the same culture or society.
Disaster risk assessment	A qualitative or quantitative approach to determine the nature and extent of disaster risk by analysing potential hazards and evaluating existing conditions of exposure and vulnerability that together could harm people, property, services, livelihoods and the environment on which they depend.
Universal design	“Universal design” means the design of products, environments, programmes and services to be usable by all people, to the greatest extent possible, without the need for adaptations or specialised design. “Universal design” does not exclude assistive technology for particular groups of persons with disabilities, where needed.
Vulnerability	The conditions determined by physical, social, economic and environmental factors or processes which increase the susceptibility of an individual, a community, assets or systems to the impacts of hazards.

Annex 2: City or Local Government profile

In addition to general information about the city or localgovernment, and in order to ensure that persons with disabilities are included in local planning processes, it is important to also have quantitative information and accurate up-to-date data to facilitate evidence-based decision-making. The Sendai Framework and the indicators defined by United Nations Member States calls for data disaggregated by sex, age, disability, income level, among others.

It is suggested that the following information be collected:

Table 2: Template for city's disaggregated data on persons with disabilities

City profile	Total numbers and/or percentage of the total population	Source of the information
Population of persons with disabilities (estimated prevalence)		
Information disaggregated by income (below the poverty line)		
Information disaggregated by sex Information disaggregated by age		
Information disaggregated by type of disability (physical impairment, sensory impairment, cognitive impairment, intellectual impairment, mental illness, and some form of chronic disease) Information disaggregated by neighbourhood or block		

Comment: The lack of statistical data related to the population of persons with disabilities in general, and of reliable data in particular, can be a challenge. The statistical dilemma is due, among other factors, to the use of methodologies that are not always standardised, the lack of disaggregated data at the household level, and the confidentiality of such data. For a number of different reasons, disability prevalence data are not available in all countries, and often lack the desired level of disaggregation at the local level. Nevertheless, some local governments do have such data.

As such, for statistical and data collection purposes regarding the population of persons with disabilities, as well as for defining the type and degree of disability, it is useful to consider the Washington Group's questions on functioning[12] and household survey tools such as the Model Disability Survey developed by the World Health Organization (WHO) and the World

[12] https://www.washingtongroup-disability.com/question-sets/wg-extended-set-on-functioning-wg-es/

Bank.[13] On the other hand, if these data are not available, an estimate can be made using a) data from the World Health Organization's World Report on Disability (2011),[14] which estimates a global prevalence of 15% of overall population having some form of disability, or b) if such data is available through a national census or survey[15] (despite sensitive data at the local level), a statistical projection can be made. The data obtained may not be entirely accurate, but it will nonetheless provide an estimate that will help to guide local work in a more inclusive way.

Additionally, in order to better understand the differentiated risks and possible impacts faced by persons with disabilities, it is necessary to have a qualitative assessment of their situation, by identifying the living conditions of these persons and their families, the barriers that persons with disabilities face, as well as their experiences in past disasters or emergency events and the lessons learned therein. It is suggested that such information be collected in conjunction with public functionaries involved in the social protection of persons with disabilities, as well as organisations of persons with disabilities (OPDs).

Table 3: Template for situation of persons with disabilities in the city / local government

Socio-economic situation	Main barriers they face	Past disaster experiences

Mapping of relevant stakeholders and groups

Please list the relevant groups and their representatives who contributed to collecting information; please specify if organisations of and/or for persons with disabilities were involved.

Table 4: Template for relevant group information (stakeholder information)

Name	Type of organisation	Contact

Comment: Organisations of Persons with Disabilities (OPD) are key actors for resilience.

[13] https://www.who.int/news-room/questions-and-answers/item/model-disability-survey
[14] https://www.who.int/publications/i/item/9789241564182
[15] If both are available, it is preferable to use a national disability focused survey, as censuses may be limited as to the number of questions regarding disability and the methodology may be based on impairment rather than functionality; whereby such surveys may be more likely to provide more complex and detailed demographic characterisations.

Annex 3: Additional information

Background information

Globalurbanisationprojections (UN DESA, 2014) estimate that by 2050 almost 940 million persons with disabilities will live in cities, representing 15% of the 6.25 billion urban dwellers.[16] According to the World Report on Disability (WHO, 2011)[17], more than one billion people, or 15% of the world's population, live with some form of disability worldwide; of whom nearly 200 million experience significant difficulties in functioning[18]. The report also highlights that: "(a)cross the world, people with disabilities have poorer health outcomes, lower education achievements, less economic participation and higher rates of poverty than people without disabilities. This is partly because people with disabilities experience barriers in accessing services that many of us have long taken for granted, including health, education, employment, and transport as well as information. These difficulties are exacerbated in less advantaged communities" (WHO, 2011). Additionally, disasters have proven to disproportionately worsen the unfavourable conditions in which persons with disabilities live.

The United Nations Disability Inclusion Strategy[19] (UNDIS) is the product of a process initiated by the Secretary-General in April 2018 to strengthen system-wide accessibility for persons with disabilities and the mainstreaming of their rights (United Nations, 2018). It was conceived in line with the recognition of the urgent need for the UN system to improve its performance with regard to disability inclusion. UNDIS seeks to support Member States to achieve the 2030 Agenda for Sustainable Development, leave no one behind and reach those furthest behind through all United Nations' pillars. In line with UNDIS, mainstreaming a
human rights-based approach to disability, along with other specific measures, will position the concerns and experiences of persons with disabilities as an essential dimension in the design, implementation, monitoring and evaluation of policies and programmes in the political, economic and social spheres, so that persons with disabilities benefit on an equal basis with others.

The Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030[20] calls for the involvement and collaboration of all of society in disaster risk reduction processes and the need for multi-sectoral, inclusive and accessible disaster risk reduction practices. It also promotes interaction between different levels of government and relevant stakeholders, including persons with disabilities, in the design and implementation of disaster risk reduction policies, plans and standards. For several years, UNDRR has been promoting an inclusive approach with regard to persons with disabilities, gender, cultures and other groups historically most at risk in mainstream processes and policies; actively coordinating efforts to integrate a disability inclusive approach to the implementation of the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction, in accordance with its guiding principles.

---

16 https://www.un.org/en/development/desa/publications/2014-revision-world-urbanization-prospects.html

17 https://apps.who.int/iris/handle/10665/44575

18 As per the *International Classification of Functioning, Disability and Health* (ICF) contained within WHO's World Report on Disability, which understands functioning and disability as a dynamic interaction between health conditions and contextual factors, both personal and environmental.

19 https://www.un.org/en/content/disabilitystrategy

20 https://www.undrr.org/publication/sendai-framework-disaster-risk-reduction-2015-2030

In 2013, a global survey on disability and disasters involving more than five thousand respondents[21] revealed difficulties that persons with disabilities face in evacuating immediately without difficulty in the event of a sudden disaster event (only 20% could do so), the lack of a personal evacuation plan (71% did not have one) and the lack of knowledge about the existence of a disaster management plan in their city/town/community (only 17% knew about it and only 14% had been consulted). Following these results, Margareta Wahlström (former UN Assistant Secretary-General for Disaster Risk Reduction 2008-2015) said: "The results of this survey are shocking. It clearly reveals that the key reason why a disproportionate number of disabled persons suffer and die in disasters is because their needs are ignored and neglected by the official planning process in the majority of situations. They are often left totally reliant on the kindness of family, friends and neighbours for their survival and safety."

Referring to the Convention on the Rights of Persons with Disabilities[22] (CRPD) principle of full and effective participation and inclusion in society, persons with disabilities must have the opportunity, on an equal basis with others, to participate actively in all policy and programme decision-making processes, as well as in forums where international development issues are raised. Article 11 of the Convention states: *States Parties shall take, in accordance with their obligations under international law, including international humanitarian law and international human rights law, all necessary measures to ensure the protection and safety of persons with disabilities in situations of risk, including situations of armed conflict, humanitarian emergencies and the occurrence of disasters.*

According to the Latin American and Caribbean Disability Inclusive Disaster Risk Management Network (LAC DiDRM Network), "(i)t has been proven that persons with disabilities are normally excluded from all conventional phases of disaster risk management. In the analysis phase, persons with disabilities are rendered invisible and are not part of the planning processes. In the reduction phase, persons with disabilities are effectively excluded from the warning and alarm systems, emergency plans and capacity development processes. In the response phase, information and communication systems are inadequate, the specific needs of persons with disabilities are not considered in the evacuation processes and temporary shelters tend to lack even the basic conditions for accessibility. Finally, in the recovery phase, persons with disabilities are excluded from decision-making and their particular needs are ignored."[23]

---

[21] The survey, conducted as part of the 2013 International Day for Disaster Reduction under the theme Living with Disability and Disasters and involving 5,450 people representing 52% women and 48% men from 126 countries, revealed that in all corners of the world persons living with disability stated that they are rarely consulted about their needs. In fact, only 20 per cent could evacuate immediately and without any difficulty in the event of a sudden-onset disaster, the rest could do so but with some degree of difficulty and six per cent could not evacuate at all. Given enough time, the percentage of those who could evacuate without any difficulty would rise from 20% to 38%. Even so, 58% of persons with disabilities expressed that they would still have some or great difficulty in an evacuation while 4% would still not be able to evacuate. This pioneering survey also revealed that 71% of respondents had no personal disaster preparedness plan and only 31% always had someone to help them evacuate while 13% had no one to help them. **Only 17% of respondents were aware of a disaster management plan in their city, town or community and only 14% said they had been consulted about it. At the same time, 50 percent of respondents expressed a desire to participate in community disaster management**, while another 21 per cent were unsure, and 24 per cent said they did not.

[22] https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-persons-disabilities

[23] http://desastresydiscapacidad.net/en

The first cross-cutting principle put forward for the purposes of this Annex concerns **meaningful participation**. The CRPD, recognizing that "(p)ersons with disabilities include those who have long-term physical, mental, intellectual or sensory impairments which in interaction with various barriers may hinder their full and effective participation in society on an equal basis with others". It calls on State Parties for full and effective participation and inclusion of persons with disabilities in all spheres of life; providing persons with the social, economic, educational, cultural, health, technological and other means needed to the highest degree of autonomy, including through appropriate legislative, administrative and other measures. Meaningful participation also implies recognizing the diversity among persons with disabilities, not only in reference to the disability itself, but in terms of gender, age, race, ethnicity, income levels, geographic considerations and others, along with the intersectionality among these categorizations.

With regard to inclusive resilience strategies at the local level, the meaningful participation of persons with disabilities, as holders of rights, should be present in every action, component and activity and in all stages of programming (assessment, planning, implementation, evaluation), respecting the principles of autonomy and self-representation.[24] In such processes, the self-representation of persons with disabilities may also take place through Organisations of Persons with Disabilities (OPDs).

The second cross-cutting principle referred to here is that of **accessibility**. For meaningful participation to be effective, the barriers which persons with disabilities face must be identified and the active and representative involvement of different groups of actors must be sought. To this end, adequate and timely access to information and to the physical places where activities take place must be ensured. Local governments should also guarantee that participation is safe, dignified and promotes independence as well as autonomy.

In other words, meaningful participation of persons with disabilities and their organisations can only be achieved when accessibility is considered in all its dimensions. This way, persons with disabilities will actively engage in the formulation of inclusive local strategies.

Scope

This ***Annex for the Inclusion of Persons with Disabilities*** should be used in conjunction with the Disaster Resilience Scorecard for Cities[25]. It aims to promote inclusion and accessibility in the urban environment, so that no person with a disability be left behind. As such, the adaptations suggested here are in keeping with the 7 principles of universal design.[26] While the principles of inclusion are broad, this document is based on the guiding principles with

[24] The self-representation of persons with disabilities encourages their participation in decision-making spaces; it is suggested that local bodies, processes, organisations, among others, that have developed processes of visibility for persons with disabilities, and that have promoted self-representation so that it is persons with disabilities themselves who express their demands, concerns and claims, should be identified.

[25] https://www.unisdr.org/campaign/resilientcities/toolkit/article/disaster-resilience-scorecard-for-cities

[26] Equitable Use, Flexibility in Use, Simple and Intuitive Use, Perceptible Information, Tolerance for Error, Low Physical Effort and Size and Space for Approach and Use.

regards to the role of "stakeholders" as outlined in the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030.[27] For the purposes at hand, the starting point for the implementation of this Annex is a focus on persons with disabilities, understanding that their needs are differentiated, and that being inclusive requires particular attention to ensure that such differentiated needs and contributions are considered fully.

Regulatory framework

The **Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030** was adopted by UN member states in 2015 to achieve "the substantial reduction of disaster risk and losses in lives, livelihoods and health and in the economic, physical, social, cultural and environmental assets of persons, businesses, communities and countries." Among other things, the Sendai Framework[28] states that:

> "Disaster risk reduction requires an all-of-society engagement and partnership. It also requires empowerment and inclusive, accessible and non-discriminatory participation, paying special attention to people disproportionately affected by disasters, especially the poorest. A gender, age, disability and cultural perspective should be integrated in all policies and practices, and women and youth leadership should be promoted. In this context, special attention should be paid to the improvement of organized voluntary work of citizens." (paragraph 19d)
>
> "Disaster risk reduction requires a multi-hazard approach and inclusive risk-informed decision-making based on the open exchange and dissemination of disaggregated data, including by sex, age and disability, as well as on easily accessible, up-to-date, comprehensible, science-based, non-sensitive risk information, complemented by traditional knowledge." (paragraph 19g)
>
> "Empowering women and persons with disabilities to publicly lead and promote gender equitable and universally accessible response, recovery, rehabilitation and reconstruction approaches is key. Disasters have demonstrated that the recovery, rehabilitation and reconstruction phase, which needs to be prepared ahead of a disaster, is a critical opportunity to 'Build Back Better,' including through integrating disaster risk reduction into development measures, making nations and communities resilient to disasters." (paragraph 32)
>
> "Persons with disabilities and their organizations are critical in the assessment of disaster risk and in designing and implementing plans tailored to specific requirements, taking into consideration, inter alia, the principles of universal design." (paragraph 36iii).

[27] https://www.undrr.org/publication/sendai-framework-disaster-risk-reduction-2015-2030

[28] See sections III. Guiding principles and V. Role of stakeholders, respectively

The **ConventionontheRights of Persons with Disabilities (CRPD)** notes that State Parties shall guaranteetopersons with disabilities political rights and the opportunity to enjoy them on an equal basiswithothers, and in this regard shall promote actively an environment in which personswithdisabilities can effectively and fully participate in the conduct of public affairs, withoutdiscrimination and on an equal basis with others, and encourage their participationinpublicaffairs (CRPD Article 29).

The **DhakaDeclaration**[29]seeks to "(e)nhance collaboration among Governments (local and national),developmentagencies, UN, NGOs, CBOs, persons with disabilities, Organizations of PersonswithDisabilities(OPDs), professionals, active citizens, academic institutions, private sector andotherkeystakeholders to work together and ensure the effective implementation of inclusionwithintheSendai Framework at all levels to reduce vulnerabilities and prevent and reducetheconsequences of disasters for persons with disabilities."[30]

This ***AnnexfortheInclusion of Persons with Disabilities*** also relates to the **Sustainable DevelopmentGoals**,[31]and in particular responds to SDG 10 on reducing inequalities. Importantly,Statesandlocal governments that prioritise the reduction of inequalities and vulnerabilityarebetterprepared to respond to these needs in times of crisis.

Conceptual framework

The understanding of disability has evolved conceptually from medical and social models, the former considering disability as the consequence of an illness, trauma or health problem, and the latter as a social issue. Disability is currently understood to be the result of the interaction among various factors specific to the individual, the environment and society more closely aligned to the notion of barriers in the environment noted above with regards to the CRPD.

From a human rights perspective, it is proposed that discriminatory, cultural and social exclusionary practices present in human relations, have constituted barriers to the development of persons with disabilities, placing them at a disadvantage and aggravating their conditions of vulnerability.

Barriers affecting persons with disabilities include factors such as inaccessible physical spaces and environments, lack of appropriate assistive technologies, ingrained stigmas and negative attitudes of the population towards disability, services and policies that are lacking

[29] https://www.preventionweb.net/news/dhaka-call-inclusion-drr

[30] http://dkconf18.modmr.gov.bd/wp-content/uploads/2018/05/Dhaka-Declaration-2018.pdf

[31] Goal 4 on inclusive and equitable quality education and promotion of life-long learning opportunities for all; Goal 8 to promote sustained, inclusive and sustainable economic growth, full and productive employment and decent work for all; Goal 10, which strives to reduce inequality within and among countries by empowering and promoting the social, economic and political inclusion of all, including persons with disabilities; Goal 11 to make cities and human settlements inclusive, safe and sustainable; and Goal 17 in reference to disaggregated by disability. Source. https://www.un.org/development/desa/disabilities/about-us/sustainable-development-goals-sdgs-and-disability.html

or hinder their participation in all areas of life. These barriers are aggravated by contexts of poverty, malnutrition, epidemics, violence, migration, illiteracy and unemployment, among others. In this sense, the elimination of attitudinal, social, physical, urban, architectural, communication and information barriers is proposed herein. Emphasis is placed on the need to build environments and social services that are accessible to all people so that they, based on their self-determination, can decide their own development process.

As there are different types of disability, consulting the official classification used by the relevant authority or through the health authority in each country is recommended. Without prejudice to this, we can mention as examples:

- Physical disability
- Sensory disability
- Mental or intellectual disability.

In this way, there will be a clear understanding of the different types of disability and the guidelines established on disability issues in each country.

Annex 1 provides common definitions of terms related to disability and disaster risk reduction.

Acknowledgements

This Annex hasdrawnon the experience and knowledge of a group of experts. Carlos Kaiser from *ONG Inclusiva* drafted the first version of this document. Overall coordination and technical considerations were provided from the UNDRR Regional Office for the Americas and the Caribbean by Jennifer Guralnick, Johanna Granados Alcalá and Clément Da Cruz, as well as review support from Adriana Campelo and Cristóbal López Maciel.

Inputs were also provided by:

- Stefanie Dannenmann-Di Palma, UNDRR
- Amélie Teisserenc (Humanity & Inclusion, H&I)
- Mario Puruncajas (Latin American Network of Non-Governmental Organizations of Persons with Disabilities and their Families, RIADIS)
- Alberto Gómez Susaeta (Arbeiter-Samariter-Bund Deutschland e.V., ASB)
- Santiago Tarapues (UNDRR consultant)
- Antony Duttine (Pan American Health Organization, PAHO)
- Gordon Rattray (European Disability Forum)

The layout design and the Excel Tool development for this Annex were supported by the UNDRR Global Education and Training Institute (GETI): Mutarika Pruksapong, and Incheon Metropolitan City Student Support: Yejin Lyu and Heeweon Hwang.

UNDRR would like to acknowledge its major core donors for their support; Sweden, Japan, Norway, Switzerland and Finland. In addition, we acknowledge the financial support provided by Finland, Spain, USA and Korea specifically in support of UNDRR's disability and MCR2030 work.

Contact Information

Anyinquiryregarding thisAnnex, please contact us at https://mcr2030.undrr.org/who-we-are/contact-mcr2030